

קבדה טדפּלץ' Tadfalez Kebede

00:00:00:09 00:00:02:22
שמי טדפּלץ' קבדה.

00:00:03:18 00:00:08:12
מה השמות של הורייך?
- קבדה סנבטו, וּוְדָה אַלפֶה.

00:00:10:07 00:00:13:23
את יודעת מהו תאריך הלידה שלך?

00:00:14:07 00:00:20:22
לא, באתיֹפיה זכרנו את יום הולדתנו
לפי ימי הפטירה של אנשים אחרים.

00:00:21:03 00:00:27:10
כשנולדת, את זוכרת
מי היה בשלטון באתיֹפיה?

00:00:27:12 00:00:28:21
בתקופה שאנחנו נולדנו?
- כן.

00:00:28:21 00:00:34:16
כשנולדנו, היילה סלאסי היה בשלטון.

00:00:34:18 00:00:36:06
את יודעת למנות את הדורות שלך?

00:00:37:11 00:00:40:09
למנות את הדורות שלי מצד אבי ואימי?
- כן.

00:00:42:17 00:00:54:10
מצד אבי אַלפֶה מֶלְקוּ, מֶלְקוּ אַסְיִיאַס.

00:00:55:08 00:00:58:10
אינני זוכרת היטב.
- לא נורא, גם שתי דורות זה טוב.

00:00:59:02 00:01:03:17
איך נקרא המקום שנולדת בו?
- המקום שנולדתי בו נקרא אדְרָה דְבָה.

00:01:03:24 00:01:06:13
אימי נסעה לאדְרָה דְבָה להוריה,
וילדה אותי שם.

00:01:06:15 00:01:12:14
כמו שבארץ יולדים בבתי חולים,
אצלנו הנשים נהגו ללדת אצל הוריהם.

00:01:13:07 00:01:16:05
לכן נולדתי בכפר אדרה דְּבַה.

00:01:16:07 00:01:21:11
אמך ילדה אותך אצל הוריה?
- כן, היא נסעה אליהם.

00:01:21:12 00:01:28:22
לאמה של אימי קוראים וורקנש אסיאס,
ולאביה קוראים אלפה מלקו.

00:01:29:18 00:01:32:15
מה היה המקצוע שלך?
- המקצוע שלי,

00:01:33:10 00:01:37:03
להכין חוטים מכותנה, ולתפור בגדים.

00:01:37:16 00:01:43:06
מה עוד יכולנו לעשות, לטחון קמח,
לאסוף קרשים וצואות יבשות של פרות.

00:01:43:17 00:01:46:09
חוץ מזה מה יכולנו לעשות באתיופיה.

00:01:47:04 00:01:51:07
מה המשמעות של השם שלך?
- המשמעות של השם שלי?

00:01:52:01 00:01:55:15
מספרים שבילדותי הייתי בהירת עור,

00:01:55:21 00:02:01:14
מכיוון שהייתי בהירה קראו "טאדפּלש"
שפירושו האם צבע העור ישחיר עם הזמן.

00:02:02:09 00:02:04:24
למה הם התכוונו?
- קראו לי "טאדפּאלש",

00:02:05:09 00:02:09:22
פירוש השם הוא שבילדותי הייתי בהירת
עור לכן הם תהו האם ישחיר כשאגדל.

00:02:10:08 00:02:16:14
הם התכוונו לכלוך?

- לא, הם התכוונו שצבע עורי ישחיר.

00:02:16:16 00:02:19:12

הם התכוונו לצבע העור.

- כן, זה היה באתיופיה.

00:02:20:25 00:02:24:22

כמה אחים ואחיות היו לך?

- אחיות שלי...

00:02:25:09 00:02:31:03

כן, אחים ואחיות.

- יש לי שני אחים,

00:02:32:01 00:02:42:09

ואחיותיי הן: בוסנה, יזוואייש,

יטאייש, ישיארג, יאג'בגש.

00:02:44:02 00:02:49:12

ויש לנו שני אחים, אחד מהם נפטר.

שמו צ'אנה קבדה.

00:02:50:11 00:02:53:11

תראי לנו את התמונה.

- כולם בתמונה המשפחה שלנו.

00:02:53:13 00:03:00:06

זאת אשתו של דוד שלי,

זאת סבתא שלי.

00:03:01:03 00:03:04:02

תכווני את התמונה אליי.

אני לא מצליחה לראות.

00:03:04:03 00:03:10:22

וזאת גם אשתו של דוד שלי, זו כל

המשפחה, חיינו יחד בכפר "אדרה דבה".

00:03:11:16 00:03:19:00

לאיש הזה קוראים אבוהיי טאוּבה,

זזה בעלי ששמו קברט מלקו.

00:03:19:03 00:03:24:21

הכול מתערבב לי,

אבל כולנו חיינו יחד באותה שכונה.

00:03:24:24 00:03:29:00

מה היו המקצועות של הורייך?

- של אימי?

00:03:29:02 00:03:33:23
תרימי את התמונה של אמך ותספרי לנו.
- אימי עסקה בהכנת חוטי כותנה ותפירה.

00:03:34:07 00:03:38:14
היא הכינה משקה "טלה", אינג'רה
ורטבים. זה מה שהיא עשתה.

00:03:38:17 00:03:42:17
כלומר אמך הייתה עקרת בית?
- כן, עקרת בית.

00:03:43:02 00:03:48:19
היא הלכה לעולמה בגיל צעיר
אבל היא לא עסקה בעבודתה כל הזמן.

00:03:52:02 00:03:58:06
תראי לנו את התמונה של אביך,
במה אביך עבד?

00:03:58:10 00:04:09:03
אבי עבד בסריגת בגדי כותנה, הוא גם
היה חקלאי, לא היה חסר לו שום דבר.

00:04:10:17 00:04:12:15
הוא היה אדם עשיר,
מצבנו היה טוב.

00:04:16:10 00:04:22:13
מהי בעצם העבודה של סורגים?
- סורגים בגדים מכותנה.

00:04:22:15 00:04:25:20
אמרתי לך, השמלה שאני לובשת
זו עבודת ידו של אבי.

00:04:26:01 00:04:28:18
השמלה שאת לובשת?
- כן, השמלה שלי.

00:04:29:20 00:04:35:10
מכינים את חוטי הכותנה,
והוא סורג את הבגדים.

00:04:35:22 00:04:39:11
אילו עבודות עשית בתוך הבית?
- מי, אני?

00:04:39:14 00:04:43:18
כן, כשהיית ילדה מה עשית בביתך?

- סיפרתי לך מה הייתי עושה בילדותי,

00:04:43:25 00:04:47:20
הכנתי חוטי כותנה, תפרתי בגדים
וגם הכנתי אינג'רה.

00:04:48:02 00:04:52:15
נוסף לזה היינו טוחנים קמח במטחנות
ידניות, לא היו מכונות כמו פה בארץ.

00:04:52:19 00:04:57:06
לכן היינו מסננים ומנפים את
הגרגירים וטוחנים אותם ידנית.

00:04:57:09 00:05:01:06
לאחר מכן עשינו בצק מהקמח
והכנו אוכל.

00:05:01:09 00:05:05:12
בנוסף היינו אוספים קרשים, מעבר לכך
לא היו לנו דברים נוספים לעשות.

00:05:09:07 00:05:13:16
איך היה נראה האזור שנולדת
וגדלת בו?

00:05:14:00 00:05:23:09
אם המקום לא היה כפר, אלא כמו פה
בארץ, היה אפשר לצלם תמונות.

00:05:24:00 00:05:29:23
האזור היה מיוחד במינו, הוא היה
פורח צמחו בו עצי קורדיה.

00:05:30:24 00:05:35:22
היו שם כל הצמחים, עצי קורוטון,
עצי שיטה, עצי קריסה.

00:05:36:02 00:05:42:11
לכן כל האזור היה פורח,
הכפר שלנו נראה כמו המדינה הזאת.

00:05:42:18 00:05:46:24
הכפר היה פורח שם,
אבל לא יכולנו לצלם ולתעד את זה.

00:05:47:11 00:05:55:03
כמו כן, בתקופת הקציר היו קוצרים
דגן "טף" לבן ואדום וחיטה,

00:05:55:17 00:05:59:25
ובחודשי הקציר היינו הולכים
לשדות לראות את היבולים.

00:06:03:04 00:06:05:06
ככה היינו חיים.

00:06:05:18 00:06:10:16
האם חיו הרבה יהודים באזור שלכם?
- יהודים?

00:06:10:18 00:06:14:17
האם חיו יהודים בכפר שלכם?
- כן, חיו שם יהודים.

00:06:15:25 00:06:19:21
לכפר שלנו קראו "אדרה דבה",
גם בכפר "טדה" חיו יהודים.

00:06:20:03 00:06:24:21
חוץ מכפר "טדה" חיו יהודים גם
בכפרים "אמבובר", "סרמלה".

00:06:25:05 00:06:29:25
בנוסף למקומות האלו היהודים חיו
גם בכפרים "וואה" ו "וולו".

00:06:30:19 00:06:37:09
כמו כן גם בכפר "פֶּנְטֶר".
דודים שלי חיו שם.

00:06:37:10 00:06:47:00
מה את זוכרת מילדותך בכפר,
עם מי היית משחקת בחופשים?

00:06:48:08 00:06:53:17
אילו משחקים שיחקת ועם מי שיחקת?
- שיחקתי עם בת הדודה שלי.

00:06:53:21 00:07:02:23
נולדנו וגדלנו יחד באותו כפר, שיחקנו
יחד עד שעזבנו את הכפר ודרכינו נפרדו.

00:07:03:12 00:07:09:07
בילדותנו שיחקנו יחד,
אבל הכול נגמר בגלל המרחק.

00:07:09:11 00:07:12:15
בילדותנו היינו מכנות
זו את זו בשם "אגיי".

00:07:12:16 00:07:15:06
אני הייתי קוראת לה "אגיי"
וגם היא הייתה קוראת לי "אגיי".

00:07:15:09 00:07:19:14
למה קראתן זו לזו "אגיי"?
- אינני יודעת, זהו כינוי ילדות.

00:07:19:20 00:07:24:20
בנוסף היא קראה לאמה בשם "יאיא",
וגם אני קראתי לאימי בשם "יאיא".

00:07:25:14 00:07:30:06
האימהות שלנו היו נשואות לשני אחים,
וככה היינו מכנים זו את זו.

00:07:30:08 00:07:33:22
לא שיחקת עם הילדים של השכונה?
- לא.

00:07:34:01 00:07:38:19
אם לא היו לך בני דודים שיכולת לשחק
איתם, לא היית משחקת עם ילדים אחרים.

00:07:39:01 00:07:48:09
פגשנו אותם רק כשירדנו לנהר
להביא מים לביתנו וכו'.

00:07:51:02 00:07:57:06
האם ישנה היסטוריה מוכרת של הכפר
"אדרה דבה" הכפר שנולדת בו?

00:07:59:06 00:08:06:22
מה כבר אפשר לספר על הכפר, צמחו שם
תירס, דלעת, הכפר היה מיוחד ופורח.

00:08:07:04 00:08:09:19
אלו היו המאפיינים של הכפר שלכם?
- כן.

00:08:09:21 00:08:16:02
כשהתירס עדיין לא היה בשל,
השגחנו על השדה מפני קופים,

00:08:16:05 00:08:20:06
הקופים היו תולשים את התירס
ולוקחים אותו, לכן שמרנו על השדה.

00:08:20:09 00:08:22:24

עם מה היית מרחיקה את הקופים?
- את מה, את התירס?

00:08:23:02 00:08:28:15
לא, את הקופים שאכלו את התירס?
- עם מקלעה ואבנים.

00:08:28:24 00:08:34:13
הקופים נכנסו לשדה והתחבאו
בין העצים, ואנחנו הברחנו אותם.

00:08:35:01 00:08:38:13
את התירס שהם הצליחו לתלוש לקחו
איתם, וככה היינו שומרים כל היום.

00:08:39:12 00:08:47:22
רק לאחר שהיער נעלם נהיה יותר קל,
אבל לפני כן באו גם חזירים וסוסי בר.

00:08:48:10 00:08:50:10
זה היה המצב כשהאזור היה מיוער.

00:08:50:12 00:08:56:08
מה, חיות הבר עשו אכלו את התבואה?
- כן, הם אכלו את התבואה.

00:08:57:05 00:09:07:21
החזירים אוהבים לאכול תירס וחיטה,
וסוסי פרא אוהבים דלעת ותפוחי אדמה.

00:09:07:24 00:09:13:17
כלומר כשהלכתן לעבוד בשדות
כל היום שמרתן על התבואה?

00:09:13:20 00:09:21:12
למשל, אם הבית שלנו היה כאן,
השגחנו על שדה התירס ליד ביתנו.

00:09:22:01 00:09:28:18
השדות חולקו לכל משפחה בסמוך לבית.

00:09:28:22 00:09:32:12
שמרנו רק על השדות הסמוכים לביתנו,
הבנות לא הלכו לשמור בשדות הרחוקים.

00:09:32:17 00:09:42:22
זה אסור מכיוון שזה עניין של כבוד,
לכן הבנות לא שמרו על השדות הרחוקים.

00:09:44:11 00:09:49:11

בזמן השמירה את צריכה להיות מוכנה
כל הזמן כדי להרחיק קופים והחזירים?

00:09:49:14 00:09:52:15
הבנים היו שומרים על השדה
מפני חזירים בלילה.

00:09:52:17 00:09:56:17
החזירים היו באים רק בלילות?
- כן, לכן הבנים שמרו על השדה מפניהם.

00:09:56:24 00:10:00:02
בנוסף הבנים שמרו על השדות
מפני סוסי פרא.

00:10:00:05 00:10:08:22
אבל אנחנו הבנות שמרנו על השדות
מפני קופים, הברחנו אותם בעזרת כלבים.

00:10:09:17 00:10:16:18
לאחר מכן היער נעלם,
והקופים התרבו והקיפו את האזור.

00:10:17:01 00:10:25:02
כל העצים נכרתו, לכן היו הרבה שדות
לזרוע תירס ודלעת ולכן מצבנו השתפר.

00:10:26:00 00:10:30:20
היו לכם כלבים וחתולים?
- כן, היו לנו.

00:10:30:22 00:10:32:23
היו לכם רק כלבים או
שהיו לכם גם חתולים?

00:10:33:02 00:10:37:11
כן, היו לנו גם חתולי שמירה,
החתולים הרחיקו מפני עכברים.

00:10:37:14 00:10:39:13
כלומר היו לכם חתולים?
- כן, היו לנו חתולים.

00:10:39:17 00:10:47:24
איך הייתם מאלפים אותם באתיופיה?
מה היה התפקיד של הכלבים והחתולים?

00:10:48:16 00:10:53:00
החתולים היו תופסים עכברים,
הרי החתולים הם אויבים של העכברים.

00:10:53:02 00:11:03:01
הכלבים עזרו לאנשים עשירים לשמור
על שדותיהם מפני הקופים.

00:11:04:12 00:11:11:18
הכלבים נבחו כשזיהו אנשים זרים,
וככה בעליו ידעו שיש זרים בסביבתם.

00:11:12:16 00:11:17:06
הכלבים לא עשו הכול, לכן רק אנשים
עשירים גידלו כלבים.

00:11:17:12 00:11:25:17
כמו כן צריך לדאוג להאכיל את הכלבים,
אחרת הם הופכים למסוכנים.

00:11:27:12 00:11:33:04
לעומת זאת, החתולים הסתובבו
בין השכונות ודאגו לעצמם.

00:11:33:07 00:11:34:11
ככה החתולים השיגו אוכל?
- כן.

00:11:34:14 00:11:37:19
אבל למשפחה שלך היה כלב?
- לנו?

00:11:38:01 00:11:40:00
היה לכם כלב?
- כן, היה כלב לאבי.

00:11:40:01 00:11:43:13
היה שם לכלב שלכם?
- אני לא זוכרת.

00:11:43:16 00:11:45:20
את לא זוכרת את שמו של הכלב?
- אני לא זוכרת.

00:11:46:03 00:11:49:18
אבל הכלב היה שומר יחד אתכם?
- כן, הכלב היה שומר.

00:11:49:20 00:11:58:24
אבי היה אומר שהכלבה נבחה כל הלילה
כיוון שזיהתה אנשים זרים.

00:11:59:02 00:12:03:19

לכל הפחות הכלב היה מתריע מפני זרים.
- הכלב היה נובח ומודיע לכם.

00:12:03:24 00:12:06:01
מעבר לכך הכלב לא היה עושה
את שאר הדברים הנוספים.

00:12:06:18 00:12:13:12
איך היו היחסים שלכם עם הנוצרים
או המוסלמים שחיו באזור שלכם?

00:12:14:07 00:12:20:06
אם לא הסתכסכנו איתם,
הם התנהגו אלינו יפה.

00:12:20:08 00:12:27:18
הם גדלו יחד איתנו במשך דורות,
גם הסבים והסבתות שלנו גדלו יחד.

00:12:27:24 00:12:33:01
כיוון שהם גדלו יחד איתנו,
היחסים בינינו היו טובים.

00:12:33:04 00:12:38:03
אבל כיוון שהכפר שלנו היה במחוז
גונדר, היו לנו תקריות כשהלכנו לשוק.

00:12:38:06 00:12:45:07
כשלמדנו להכין כלי חרס כמו סירים
ומחבתות והלכנו למכור אותם בשוק,

00:12:45:16 00:12:51:24
הגויים היו זורקים עלינו אבנים
ומקללים אותנו בשם "פלאשה", נודים.

00:12:52:02 00:12:55:08
הם נהגו כך כלפיכם בתוך העיר?
- כן, כשהיינו הולכים לגונדר.

00:12:56:01 00:12:57:11
אבל בכפר שלנו לא היו
לנו מקרים כאלו.

00:12:57:13 00:13:00:20
הם היו מקללים אתכם?
- כן.

00:13:01:00 00:13:06:06
אבל בכפר שלנו הם אכלו יחד
והזמינו זה את זה לחתונות,

00:13:07:14 00:13:11:16
היו עושים הכול ביחד, בכל פעם
המשפחות שמחתנות הזמינו זו את זו.

00:13:11:22 00:13:19:06
ולא קיללו או העליבו אותנו סתם ככה,
היחסים בינינו היו טובים.

00:13:21:13 00:13:26:14
באיזה גיל התחתנת?
- מתי התחתנתי,

00:13:28:10 00:13:33:21
התחתנתי בגיל 11
ובגיל 14 ילדתי.

00:13:35:06 00:13:38:02
ילדת את הילד הראשון שלך?
- כן, ילדתי את הילד הראשון שלי.

00:13:38:05 00:13:44:22
בזמן הלידה שהית אצל הורייך
או שהיית בביתך יחד עם בעלך?

00:13:44:23 00:13:51:21
לגבי זה, הייתה לי דודה
שהייתה נשואה לדודו של בעלי,

00:13:52:14 00:13:59:09
ובעלה של דודה שלי
היה דודו של בעלי.

00:13:59:16 00:14:01:18
דוד שלו הוא זה שחיתן את בעלי.

00:14:02:17 00:14:13:08
בנה של דודה שלי, ובעלי שהיה
בנו של אחיו, התחתנו באותה תקופה.

00:14:13:12 00:14:16:00
לכן גרנו קרובים אחד ליד השני.

00:14:16:03 00:14:23:14
איך אני אסביר לך, המרחק לבית הוריי
היה כמו עד השכונה השנייה פה.

00:14:23:17 00:14:29:09
המשפחה מצד החתן גרו קרוב אלינו,
וגם הסבים שלי גרו באותו אזור.

00:14:30:00 00:14:33:21
לכן כשהריתי הלכתי לסבים ולדודות
שלי, ולא הלכתי רחוק מדי.

00:14:34:08 00:14:36:07
לכן התחתנו באותה תקופה.

00:14:38:15 00:14:43:15
לאחר מכן, כשילדתי, הלכתי לבית הוריי.

00:14:44:03 00:14:50:21
ואז מזמינים את האנשים לבוא לברך
זו הייתה בושה להגיע לפני ההזמנה,

00:14:51:08 00:14:57:22
אחרי שמזמינים אותם, השכנים באים
לשאול לשלומנו ולברך את המשפחה.

00:14:59:08 00:15:03:24
לכן ילדתי אצל הוריי, וגם נהוג
שהנשים הולכות ללדת אצל הוריהן.

00:15:04:03 00:15:05:22
אפשר ללדת אצלם עד שלושה ילדים.

00:15:06:11 00:15:08:05
אצל ההורים של היולדת?
- כן.

00:15:08:07 00:15:09:22
מה קורה לאחר מכן?

00:15:09:24 00:15:15:04
לאחר מכן, אם הבית של ההורים רחוק,
איך האימא תיקח את כל ילדיה לשם?

00:15:16:09 00:15:20:11
אם המרחק היה גדול,
האימא נשארת ללדת בביתה.

00:15:21:11 00:15:26:03
אבל במקרה שלי הבית של הוריי
היה קרוב אליי, לכן ילדתי אצלם.

00:15:26:08 00:15:28:13
כמה ילדים ילדת?
- אני,

00:15:29:17 00:15:32:20

ילדתי בסך הכול שמונה ילדים
אבל שלושה מהם נפטרו.

00:15:35:11 00:15:43:22
אחד מילדיי נפטר פה בארץ כשהיא
בן 19, התמונה שלו על הקיר.

00:15:44:18 00:15:47:24
הוא נפטר פה בארץ?
- כן.

00:15:48:01 00:15:51:03
אבל שני הילדים הנוספים נפטרו
כשהם היו עדיין תינוקות.

00:15:51:06 00:15:56:13
אחת מהן נפטרה בגיל שישה חודשים
והשנייה נפטרה בגיל 20 ימים.

00:15:58:09 00:16:11:01
את זוכרת את האיש שהגיע להוריך
כדי לבקש את ידך, כדי להתארס?

00:16:12:16 00:16:20:14
דודו של החתן הגיע לבקש את ידי.
הרי גדלתי אצל הסבים שלי,

00:16:20:24 00:16:32:13
גדלתי אצל אימא ואבא של אבי,
דודו פנה אליהם וביקש את ידי עבורו.

00:16:32:24 00:16:38:25
באותו יום במקרה התארח אדם מסוים
בביתו של אבי כדי לבקש את ידי.

00:16:39:02 00:16:42:15
הוא הגיע לפניו?
- כן, הוא הגיע מאזור מרוחק.

00:16:42:16 00:16:48:09
האדם הראשון היה השכן שלנו,
לכן הוא היה אדיש.

00:16:48:13 00:16:54:06
במקביל אבי אירח היטב בביתו
את האנשים שהגיעו אליו לבקש את ידי.

00:16:54:17 00:16:59:22
ואז אבי השיב להם שהוא לא גידל אותי,
אלא הוריו גידלו אותי.

00:17:00:06 00:17:03:03
לכן אבי השיב להם
שעליהם לבקש אישור מהוריו.

00:17:03:20 00:17:11:23
מצד שני, הבן אדם השני שהיה שכן
והוריי היו שותה קפה יחד ומבלים יחד.

00:17:12:25 00:17:19:00
הם היו חברים, האיש שהתחתן עם דודתי,
בעבור אימי הוא היה הבעל של אחותה.

00:17:19:20 00:17:23:21
הם מספרים שאותו אדם קם
השכם בבוקר והלך לסבתא שלי,

00:17:23:23 00:17:28:07
זה מה שהם היו מספרים, כיוון שהיינו
ילדים לא ידענו מה שהתרחש.

00:17:28:08 00:17:33:03
האם לא הגיעו אלייך שמועות?
לא חשדת קצת?

00:17:33:03 00:17:39:04
לא, הרי הם הסבים שלי, זה לא כמו פה.
בכפר ילדים עושים מה שההורים אומרים.

00:17:39:18 00:17:45:02
לאחר שאותו אדם הלך בבוקר לסבתי,
זיכרונם לברכה כולם אינם בין החיים,

00:17:45:11 00:17:51:09
האנשים שהגיעו מרחוק עדיין
התארחו בבית של ההורים שלי.

00:17:52:01 00:17:57:17
במקביל השכן הלך לסבתי השכם בבוקר
ופנה אליה בשמה "טאטא טאייטו",

00:17:57:24 00:18:01:09
סבתי שאלה לשלומי, ומדוע הוא
הגיע אליה בשעה כה מוקדמת.

00:18:01:13 00:18:03:24
הוא השיב לה שהוא הגיע
לבקש חמור ושק גרגירים.

00:18:04:20 00:18:08:23

כשהולכים לשוק למכור מצרכי מזון
נהוג לבקש חמור ושק גרגירים.

00:18:09:24 00:18:14:11
סבתי נבהלה כיוון שחשבה שהוא
הגיע לבשר לה בשורה רעה.

00:18:14:12 00:18:16:20
היא הכינה קפה ואירחה אותו.

00:18:17:08 00:18:24:12
ואז הוא פנה לסבתי וביקש
את ידי בעבור הבן של אחיו.

00:18:25:04 00:18:33:02
סבתי השיבה לו שהיא מסכימה, מכיוון
שהם גרים בשכנות ולא אצטרך להתרחק.

00:18:33:13 00:18:35:11
סבתך הסכימה?
- כן, ככה היא השיבה לו.

00:18:35:18 00:18:39:24
באותו הזמן, אותם אנשים שהגיעו מרחוק
והתארחו אצל אבי, עשו את דרכם לסבתי.

00:18:40:09 00:18:45:09
מספרים שברגע שהשכן יצא מביתה של
סבתי, אותם אנשים הגיעו אליה גם.

00:18:46:19 00:18:52:17
ואז מספרים שכשאותם אנשים ראו את
השכן יוצא מביתה של סבתי הם חשדו בו.

00:18:53:02 00:18:56:17
ואז לאחר שסבתי אירחה אותם,

00:18:56:19 00:19:01:21
היא השיבה להם שהיא כבר הסכימה
לתת את ידי לאדם אחר ושהקדימו אותם.

00:19:03:03 00:19:05:20
ככה סיפרו את הסיפור הזה באתיופיה.

00:19:05:25 00:19:14:18
ואז אותם אנשים הצטערו שהקדימו אותם,
וחזרו חזרה לכפר שלהם.

00:19:14:20 00:19:18:24
בעצם סבתך החליטה עם מי לחתן אותך?

- כן, כן.

00:19:19:01 00:19:25:14
מה הסיבה שלא גדלת אצל הורייך?
- לא גדלתי אצל הוריי,

00:19:25:15 00:19:33:02
כשאחי הקטן נולד
והיה עדיין תינוק,

00:19:33:06 00:19:36:16
לא יכולתי לסבול את
הריח של הקקי של אחי.

00:19:36:18 00:19:39:15
לכן החלטתי לעבור לגור עם סבתי
ככה הוריי היו מספרים לי.

00:19:39:24 00:19:43:06
מאז נשארתי לגור עם סבתי
וגדלתי אצלה.

00:19:43:08 00:19:46:02
עברת לגור עם הסבים שלך?
- כן, עברתי אליהם וגדלתי אצלם.

00:19:46:15 00:19:52:00
לכן אבי טען שהוא לא יכול להחליט
בעבורי מכיוון שהסבים גידלו אותי.

00:19:52:10 00:20:00:24
בעקבות זה קיימו את החתונה שלי ואת
החתונה של בנו של אותו השכן ביחד.

00:20:03:09 00:20:09:06
הכלה הייתה דודה שלי והחתן דוד של
בעלי לכן התחתנו באותו זמן.

00:20:09:15 00:20:17:18
לחתן קראו אב"י אדיִנָה,
ואז התחלנו ללדת ילדים.

00:20:18:01 00:20:20:03
באתי ופיה אחרי שמתחתנים
מייד מתחילים ללדת.

00:20:20:10 00:20:23:09
את זוכרת את החתונה שלך?
- לא כל כך.

00:20:23:11 00:20:27:11
מה הרגשת לגבי טקס החתונה
וההתקהלות של אנשים בחתונה?

00:20:27:14 00:20:29:23
מה כבר אפשר להרגיש בתור ילדים?

00:20:29:24 00:20:30:24
לא ידעת כלום על החתונה?
- לא.

00:20:31:02 00:20:38:10
את השמלות והעיטורים לחתונה
ההורים דואגים לארגן לך,

00:20:38:12 00:20:44:02
ואז אומרים לך שמחתנים אותך,
כילדים לא אמרנו שום דבר.

00:20:44:04 00:20:47:12
מה הרגשת באותו זמן?
- כילדים לא יכולנו להרגיש שום דבר.

00:20:47:13 00:20:53:11
לא גדלנו כמו הילדים פה בארץ,
מעבר לזה שבכינו לא עשינו שום דבר.

00:20:53:13 00:21:02:01
להפך, בתור ילדים צריך לכבד
את ההורים שלך ואת ההחלטה שלהם.

00:21:02:04 00:21:08:01
עושים טקס שבועה ואז מחתנים אותך,
מעבר לזה לא ידענו כלום.

00:21:09:24 00:21:12:22
ככה נהוג בנושא הנישואים באתיופיה.

00:21:13:04 00:21:21:08
מה היה המנהג כשהיו באים לבקש את
ידה של הילדה? האם מביאים מתנות?

00:21:22:12 00:21:25:22
נותנים כסף להורים בעבור הסכמתם.

00:21:26:04 00:21:27:10
כסף בעבור ההסכמה?
- כן.

00:21:27:14 00:21:35:23

אינני יודעת מה סכום הכסף שנותנים,
אבל אם ההורים מסכימים, נותנים להם.

00:21:36:00 00:21:39:21
רק אם ההורים מסכימים?
- כן, רק אם הם מסכימים.

00:21:39:22 00:21:43:12
נותנים הכסף כדי שלא יתנו
את ידך למישהו אחר?

00:21:43:14 00:21:48:02
כן, כן. ההורים אומרים שהם כבר
הסכימו לחתן את ילדתם למישהו אחר.

00:21:49:02 00:21:53:08
אינני יודעת באיזה סכום של כסף מדובר,
לא יכולנו לדעת הכול בילדותנו.

00:21:53:11 00:21:58:05
מי חשב שכל התוכניות שלהם
יובילו אותנו לחתונה.

00:21:58:06 00:22:01:07
אני מתכוונת לתרבות ולמנהגים שלכם.
- כן, זה מה שהיה נהוג לפי התרבות.

00:22:01:10 00:22:08:18
אינני יודעת מהו סכום הכסף שנותנים,
אבל לפי התרבות נותנים כסף.

00:22:09:01 00:22:20:12
האם המנהג דומה לגבי הבנים, האם
הוריה של הכלה הלכו לבקש את ידו?

00:22:20:13 00:22:28:23
לא, המנהג הזה תקף רק לבנות, רק
הצד של החתן הולכים לחפש כלה עבורו.

00:22:29:01 00:22:37:16
אבל לבחורה לא מחפשים חתן?
- לא, זה היה אסור ולא מקובל.

00:22:37:22 00:22:40:07
הוריו של הבחור מספרים לקרובים
שמחפשים כלה עבורו.

00:22:40:12 00:22:45:12
ואז מבררים על הבחורה ועל משפחתה
ומחליטים שהיא טובה עבור הבחור.

00:22:46:05 00:22:51:22
ואז אומרים להם לבקש את ידה מהוריה
לפני שמישהו אחר יקדים אותם.

00:22:52:25 00:22:56:12
ואז אביו של הבחור פונה להוריה של
הבחורה ומבקש את ידה בעבור בנו.

00:22:57:09 00:23:00:08
אם הוריה מסכימים הם מאשרים,
או משיבים לו שמישהו אחר ביקש לפניו.

00:23:00:11 00:23:03:21
הוריה משיבים שאדם אחר הקדים אותו?
- כן, משיבים לו שילדתם תפוסה.

00:23:04:01 00:23:06:07
ואז נפרדים לשלום,
ככה היו נוהגים.

00:23:06:19 00:23:10:02
לרוב מי ממשפחתו של הבחור פונה
להוריה של הבחורה לבקש את ידה?

00:23:10:04 00:23:15:04
האם האבא או הדודים שלו?
- האבא של הבחור מבקש.

00:23:15:05 00:23:20:21
במקרה של בעלי כיוון שלא היה לו אבא,
דודו פנה להוריי לבקש את ידי עברו.

00:23:21:13 00:23:25:00
מי שלא היה לו אבא, אז דודו הולך
לבקש את ידה של הבחורה עברו.

00:23:25:08 00:23:30:21
לאחר שמעדכנים את דודו בכל הפרטים,
מבקשים ממנו לפנות להוריה של הבחורה.

00:23:30:24 00:23:36:21
אבל אם יש לו אבא, אז הוא
פונה אליהם בעצמו עבור בנו.

00:23:39:13 00:23:50:04
כשאת התחתנת, האם החברות שלך
או בנות הדודות שלך היו נשואות?

00:23:50:05 00:23:58:03

בת דודה שלי התחתנה לפניי,
היא התחתנה הרבה לפניי.

00:23:58:13 00:24:03:23
ואז אחותי הגדולה התחתנה,
ואחריה אני התחתנתי.

00:24:04:05 00:24:10:20
בנוסף לכך היו לנו שתי בנות דודות,
אחת מהן הייתה עדיין קטנה.

00:24:10:23 00:24:14:21
את שתיהן חיתנו ביחד,
שתיהן היו אחיות.

00:24:15:00 00:24:20:06
היה מקובל באתיופיה לחתן ביחד,
לכן חיתנו אותן ביחד.

00:24:20:23 00:24:24:11
לכן בנות הדודות שלי
ואחותי התחתנו לפניי.

00:24:26:11 00:24:34:22
אביך טען בפני אנשים שפנו אליו
לבקש את ידך, שיפנו לסבים שלך,

00:24:34:24 00:24:38:01
מה היא הסיבה לכך? הרי בתור
אביך הוא יכול לקבל החלטה לגבייך.

00:24:38:03 00:24:42:17
באתיופיה האנשים שגידלו אותך
הם אלו שנחשבים להורים שלך.

00:24:43:20 00:24:47:24
כיוון שגדלתי אצל הסבים שלי,
אבי לא יכול להחליט גם אם אני בתו.

00:24:48:24 00:24:53:07
כלומר הסבים שלך החליטו במקומו?
- כן, אבי כיבד את החלטתם של הוריו.

00:24:54:06 00:24:57:11
אבי היה צריך לכבד ולקבל את החלטתם
של הוריו ולא להתנגד כיוון שאני בתו.

00:24:57:17 00:25:02:23
לכן הוא הודיע להם מראש שיפנו
להוריו כדי לבקש את ידי.

00:25:03:01 00:25:08:24
הוא השיב להם שאמנם אני בתו,
אבל מי שמחליט הם ההורים שלו.

00:25:10:07 00:25:17:03
קודם ציינת שלא ראית את האנשים שבאו
לבקש את ידך ושלא שמעת שום דבר,

00:25:17:06 00:25:22:21
אבל סיפרו לך על הבחור שמיועד
להיות בעלך ועל משפחתו?

00:25:22:23 00:25:27:23
ידעתי את זה בעצמי כיוון שדודו שבא
לבקש את ידי, היה בעלה של דודה שלי.

00:25:27:24 00:25:32:04
האם יצא לך לראות אותו מתישהו?
- לפעמים הייתי רואה אותו.

00:25:32:06 00:25:36:05
אבל ראית אותו לפני שביקשו את ידך?
- כן, כן.

00:25:36:08 00:25:42:24
כשהיינו משחקים הייתי רואה אותו,
אבל הייתי שקטה ולא דיברתי איתו.

00:25:43:08 00:25:47:03
לא הייתי מסתובבת עם כל הילדים,
הייתי שקטה באופי שלי.

00:25:47:14 00:25:54:22
ואז אחותי סיפרה לי שהוא יהיה
בעלי ושמחתנים אותי איתו.

00:25:55:02 00:25:56:22
ככה אחותך סיפרה לך?
- כן היא סיפרה לי.

00:25:57:01 00:26:05:14
אחרי שהתחתנתם עברת לגור איתו,
או שנשארת אצל הסבים או אצל המשפחה?

00:26:06:00 00:26:12:09
השבוע הראשון אחרי החתונה זה חגיגות
אצל ההורים, לכן שוהים אצלם.

00:26:13:08 00:26:17:12

למשל אם החתונה התקיימה ביום שני.
ביום ראשון מסיימים את טקס ה-"קשרה"

00:26:17:20 00:26:23:18

ואז הכלה עוברת לגור בבית
הוריו של החתן.

00:26:23:22 00:26:28:18

כשהיא גרה אצלם היא עובדת בכל עיסוק
כמו הכנת חוטי כותנה.

00:26:28:25 00:26:35:19

לאחר שתי שבתות או חודש, הולכים
לבקש מהוריי הכלה שהיא תגור אצלם.

00:26:36:14 00:26:41:06

ואז הכלה עוברת לגור אצל הורי בעלה.

00:26:42:19 00:26:46:20

בתקופת החורף הכלה חוזרת לבית הוריה.

00:26:47:01 00:26:48:22

מה זאת אומרת שבחורף היא חוזרת?

00:26:48:23 00:26:54:03

כשהחורף מגיע, הכלה חוזרת לגור
בבית הוריה ולא נשארת אצל הורי בעלה.

00:26:54:07 00:26:57:01

למה?
- הכלה לא נשארת אצלם.

00:26:57:05 00:27:01:08

אם הכלה לא ילדה בוגרת,
היא מתגעגעת למשפחתה.

00:27:01:12 00:27:03:24

לכן הוריה מבקשים שבמהלך החורף
היא תחזור לגור אצלם.

00:27:04:07 00:27:07:15

ואז היא חוזרת לבית של הוריי החתן
בתקופת האביב.

00:27:07:17 00:27:10:02

זה היה ככה מדי חורף?
- כן, ככה זה היה בכל חורף.

00:27:10:03 00:27:15:02

הם עשו את זה כיוון שהיו צריכים עזרה

בעבודות הבית או מסיבה אחרת?

00:27:15:06 00:27:20:24
אם זו ילדה שחיתנו אותה בגיל צעיר
ככה היו עושים מדי חורף.

00:27:21:03 00:27:25:15
ככה היה עד שהיא התבגרה והחזיקה בית
בעצמה, ואז היא נשארת בביתה.

00:27:25:19 00:27:32:02
כשילדת את בנך הבכור היית בת 14.
מי עזר לך בלידת בנך?

00:27:32:05 00:27:33:24
אימי ודודות שלי עזרו לי בלידה.

00:27:35:08 00:27:41:09
כשאת יולדת כולם באים לבית שלך,
אנשים מבוגרים וגם ילדים.

00:27:41:16 00:27:45:00
השמועה על הלידה שלך
עוברת בין כל האנשים.

00:27:45:07 00:27:53:04
אם האישה הייתה מרגישה ברע, מבקשים
מאנשים שיישאו תפילה לאל למענה,

00:27:53:10 00:27:58:07
לכן דודה שלי עזרה לי בלידת בני
בבית של הוריי.

00:27:59:03 00:28:06:20
שהייתי אצלם במהלך היום הראשון
ולמחרת בבוקר ילדתי.

00:28:07:17 00:28:10:19
מה הרגשת באותו רגע,
הרי היית עוד ילדה קטנה?

00:28:11:02 00:28:14:17
זה היה כמו לחזור ממוות לחיים
מה אני כבר יכלה לספר לך.

00:28:16:24 00:28:21:19
ישתבח האל שמחזיר אותנו לחיים לאחר
מכן, הרי זה כמו לחזור ממוות.

00:28:21:21 00:28:26:07

אלו אנשים היו מתאספים בזמן הלידה?
- כל אנשי השכונה.

00:28:26:10 00:28:31:13
רק הנשים היו מתאספות?
- גם הגברים היו מתאספים ומחכים בחוץ.

00:28:31:22 00:28:38:13
אחרי שילדתי נכנסתי לגור
בגוג'ו (בית) נפרד.

00:28:38:18 00:28:42:05
אמי נכנסה יחד איתי
לגור בבית הנפרד.

00:28:42:12 00:28:43:22
היא נכנסה איתך לבית הנפרד?
- כן.

00:28:44:01 00:28:45:22
אמך יכלה להיכנס יחד איתך
לבית הנפרד?

00:28:46:07 00:28:52:08
כן, אם הייתה לך אישה נוספת להכניס
לגוג'ו, היא מכבסת את בגדיה ונכנסת.

00:28:52:13 00:28:55:13
למשל אם נכנסת לבית הנפרד ליולדת,
בערב את נהיית טמאה,

00:28:55:15 00:28:59:14
למחרת את מתנקת ומכבסת את בגדייך
ובערב את יכלה לחזור לביתך.

00:28:59:19 00:29:00:25
היינו נוהגים ככה, זה המנהג.

00:29:01:03 00:29:07:25
במשך כמה זמן שהית בבית הנפרד?
- 40 ימים, כמו שנוהגים פה בארץ.

00:29:08:03 00:29:12:10
מה קרה אחרי 40 הימים?
- לאחר 40 הימים,

00:29:12:24 00:29:18:24
מכינים סעודה ומשקאות מסורתיים.
לאימי הייתה שבועה לכן הכינה "טלה".

00:29:18:25 00:29:26:07
אימי ז"ל הם הכינו את המשקה "טלה",
וגם הכינו "דבו" (לחם מסורתי).

00:29:26:09 00:29:34:16
ואז מודיעים לכל השכנים שנכחו בלידה
שהיולדת חוזרת לביתה לאחר 40 יום.

00:29:35:23 00:29:39:12
ואז עורכים סעודה וחוגגים?
- כן.

00:29:39:14 00:29:45:20
בנוסף היו מים להתזה,
הקייס היה נותן לך את המים.

00:29:45:23 00:29:53:10
במקרה שלי סבי הביא לי את המים,
ואז מתיזים על כל הבגדים הנגועים.

00:29:53:13 00:30:00:05
בנוסף תולשים ארבעים עלים,
תולשים אותם מהעץ.

00:30:00:10 00:30:08:00
ואז היולדת יושבת עם הרגליים קדימה
ומברכים אותה שתפרח כמו העלים האלו.

00:30:08:07 00:30:09:23
כיולדות היינו צמות כל היום.

00:30:10:04 00:30:11:18
זהו יום צום עבור היולדות?
- כן, היולדות צמות.

00:30:12:01 00:30:16:17
בנוסף היינו מגלחות את ראשנו,
לא נכנסים בחזרה לבית לפני שמתגלחים.

00:30:16:20 00:30:18:20
לאחר 40 ימי הנידוי?
- כן.

00:30:19:08 00:30:23:18
למשל אם אני עומדת להתנקות מחר,
היום אני מגלחת את ראשי.

00:30:24:02 00:30:31:16
אחרי שאנחנו מתגלחות ומתנקות, אנחנו
חוזרות לביתנו ונשארות לגור בבית.

00:30:32:06 00:30:37:01
מה עשית במהלך 40 ימי הנידוי?
- מה אפשר לעשות חוץ מלאכול ולשתות.

00:30:37:06 00:30:42:06
כלומר הימים האלו הם ימי מנוחה עבורכן.
- כן, הרי היינו אחרי הלידה.

00:30:42:19 00:30:47:23
בימים האלו אם המשפחה הייתה עשירה,
שוחטים עז ומאכלים את היולדת.

00:30:48:04 00:30:51:07
באותם הימים אנחנו לא פעילות
ולא מתעסקות בשום דבר.

00:30:51:12 00:30:52:24
לא הייתה לכן עבודה?
- לא.

00:30:53:04 00:30:57:19
היו מביאים לנו אוכל, היינו מקבלות
ואוכלות את האוכל שהגישו לנו.

00:30:58:21 00:31:05:09
היינו מכינות רק קפה, אם הייתה לך
שפחה היא הייתה מכינה את הקפה.

00:31:05:12 00:31:09:19
וככה היינו מעבירות את הימים
באכילה ובשתייה.

00:31:10:06 00:31:13:07
גם אם היולדת הייתה ממשפחה ענייה,
היא הייתה חוזרת לביתה במצב מצוין.

00:31:14:04 00:31:19:13
אם היינו יולדות בת נקבה, היינו
חוזרות לביתנו לאחר 80 ימים.

00:31:20:02 00:31:24:20
מה כבר יכולנו לעשות בימים האלו?
לא הייתה לנו עבודה.

00:31:25:11 00:31:28:01
לא ידענו מה זה לעבוד בימים האלו,
לא עבדנו.

00:31:28:12 00:31:33:11

האם היו דברים מיוחדים שהכינו עבור
היולדת או התינוק שלה?

00:31:34:16 00:31:36:04
היו מביאים עז בשבילה.

00:31:36:17 00:31:40:17
תמיד מביאים רק עז?
- כן, הביאו עז ושחטו אותו בשבילה.

00:31:40:20 00:31:43:23
אם היו מביאים כבש?
- אז מה, אין שום בעיה עם כבש.

00:31:43:25 00:31:47:21
כלומר העיקר זה לשחוט ולאכיל אותה?
- כן, לא משנה אם זה כבש או משהו אחר.

00:31:48:05 00:31:52:17
בכפר הכבשים לא היו מתרבים
כמו שהם מתרבים פה בארץ.

00:31:52:20 00:31:58:00
את הכבשים היו מביאים ממקומות אחרים
ואנחנו היינו צריכים לקנות אותם.

00:31:59:20 00:32:03:12
אבל עזים היו בשפע,
היו מוכרים אותן בתוך הכפר שלנו.

00:32:04:05 00:32:11:10
הבעל של היולדת קונה עז, שוחט אותה,
משאיר לאשתו את הבשר וחוזר לביתו.

00:32:12:11 00:32:16:15
ביום הראשון לשחיטה נהוג להכין את
הבשר ולהזמין את השכנים לטעימות.

00:32:16:17 00:32:19:23
והבשר שנשאר מיועד ליולדת.

00:32:20:02 00:32:25:12
אבל ביום הראשון לשחיטת העז
צריכים להאכיל את השכנים?

00:32:25:14 00:32:29:20
כן. ביום הראשון השכנים טועמים,
וכל השאר הבשר נשאר ליולדת.

00:32:31:10 00:32:36:08

מי בישל לך, אנשים שנכחו בסביבתך?
- כן, הם הכינו את האוכל עבורי.

00:32:36:11 00:32:41:16
הם הכינו את האוכל בבית של הוריי.
אפילו לא שטפתי כלים.

00:32:42:09 00:32:49:19
כל מה שהיולדת עשתה זה למרוח חמאה
על ראשה ולטפח את עצמה ואת הילד שלה.

00:32:49:20 00:32:51:10
היולדת מתאפרת?
- כן.

00:32:52:11 00:32:57:19
הכפר שלנו היה שופע ומלא מים,
הלכנו להתקלח בנהר מדי יום.

00:32:58:01 00:33:02:19
כל מה שעשינו הוא להתקלח, לאכול,
לשתות ולשבת בבית.

00:33:02:20 00:33:03:22
ישבתן בבית?
- כן.

00:33:04:00 00:33:08:19
כלומר זו הייתה מנוחה עבורכן?
- כן, זו מנוחה, לא היה במה לעבוד.

00:33:09:17 00:33:13:10
האם ישנם דברים מיוחדים
שעושים לתינוק שנולד,

00:33:13:12 00:33:20:07
האם שמים לו צמידים או מורחים
אותו בחומרים מסוימים?

00:33:20:09 00:33:28:18
כדי שהתינוק יריח טוב היינו מורחים
אותו בחלב ובצמחים, זו המטרה העיקרית.

00:33:28:23 00:33:31:19
רק פה בארץ הגזימו
עם כל הדברים לתינוקות.

00:33:31:20 00:33:36:19
באתיופיה לא היו את כל
הדברים האלו לתינוקות.

00:33:37:01 00:33:41:06
למרות שהיה מחסור, הורי התינוק
מגדלים את התינוק בצורה טובה.

00:33:41:10 00:33:44:14
אומרים שתינוקות ותירס לא אוהבים
עיניים של אנשים.

00:33:44:19 00:33:47:22
תינוקות ותירס?
- כן, ככה אומרים וזה מה שהיה נהוג.

00:33:48:20 00:33:51:03
מעבר לזה לא היה חסר לנו שום דבר.

00:33:51:05 00:33:55:06
כמה ילדים אמרת לי שילדת?
- אני ילדתי שמונה ילדים.

00:33:55:18 00:33:58:24
איך הילדה הראשונה שלך מתה?

00:33:59:20 00:34:05:03
הילדה הראשונה שלי חלתה במחלה
וסבלה מהמחלה ונפטרה.

00:34:05:09 00:34:09:09
זה קרה מחוץ לבית,
בת הדודה שלי עמדה להתחתן.

00:34:09:10 00:34:14:07
באותו זמן אחותה הגדולה של בתי
סחבה אותה על הגב.

00:34:14:11 00:34:17:21
אינני יודעת אם היא קיבלה מכת שמש
או אם קרה לה משהו אחר.

00:34:18:17 00:34:22:06
מה הכוונה קיבלה מכת שמש,
האם היה לה חום?

00:34:22:08 00:34:27:24
אינני יודעת אם זה נגרם לה מהשמש,
היה לה דקירות בכל הגוף.

00:34:28:02 00:34:33:11
באותו זמן היינו בחתונה,
היא הייתה ילדה יפהפייה כמו זהב.

00:34:33:13 00:34:37:20
בת כמה היא הייתה?
- היא הייתה בת שמונה חודשים.

00:34:37:23 00:34:43:08
היא הספיקה להצמיח שיניים,
והיא הייתה ילדה ממש יפהפייה.

00:34:43:18 00:34:49:24
גם בזמן שהיינו בחתונה,
אנשים דיברו על יופיה של בתי.

00:34:51:21 00:34:57:04
ופתאום יום למחרת היא הותקפה
בדקירות ובכאבים בכל גופה.

00:34:57:11 00:35:00:02
כלומר היו לה דקירות בגופה?
- דקירות, היא התקררה מהרוח.

00:35:00:05 00:35:01:11
הרי תינוקות רק בוכים כשכואב להם?

00:35:01:14 00:35:06:13
הדקירות גרמו לה לסבול
ולהתפתל מכאבים.

00:35:07:07 00:35:20:14
היא חלתה ביום רביעי ושרדה את יום
חמישי ושישי ובשבת בערב היא מתה.

00:35:20:22 00:35:24:00
היא מתה בבית?
- כן, איפה היא יכלה להיות.

00:35:24:04 00:35:28:11
טיפלת בה בבית בימים שהיא חלתה?
- כן.

00:35:28:16 00:35:33:06
חיבקתי וסחבתי אותה, יכולתי רק
להסתכל עליה כשהיא שוכבת במיטה.

00:35:33:15 00:35:35:20
ואז היא מתה.

00:35:36:01 00:35:39:10
האם נתתם לה אוכל?
- היינו מניקות אותם.

00:35:39:12 00:35:42:14

רק הנקת אותה?
- כן, לא נתתי לה אוכל.

00:35:42:18 00:35:48:03

האם הצליחה לינוק ממך חלב?
- לא, גופה דחה את זה.

00:35:48:05 00:35:52:20

היא לא הצליחה לינוק?
- היא לא הצליחה, הרי הייתה חולה.

00:35:52:25 00:35:59:02

את מי הזעקת לעזרה כשבתך חלתה?
מה הייתם עושים במצבים כאלו?

00:35:59:05 00:36:08:17

כשבתי חלתה, אבי ואימי היו איתנו יחד.
אמי הייתה אמי החורגת וגם בעלי נכח.

00:36:08:23 00:36:13:20

כשהשכנים היו שומעים שהילדים חולים
הם היו באים לבקר אותנו בבית.

00:36:13:24 00:36:21:20

גם דודים שלי היו איתנו יחד, בעצם
כל המשפחה מצד אמי ואבי היו איתנו.

00:36:22:06 00:36:29:13

כולם באו לבקר וניסו לסייע לה,
לבסוף היא לא הצליחה להבריא.

00:36:29:22 00:36:34:08

היא לא רזתה כתוצאה מהמחלה
היא נראתה מבריקה כמו זהב.

00:36:34:19 00:36:39:08

היא איש אחד בשם קואבוהיי טואב
הוא חשב לעצמו,

00:36:39:10 00:36:42:10

איך יתכן שבן אדם סובל ממחלה
בלי שגופו מרזה.

00:36:42:12 00:36:45:04

הבחור הזה ביקר אותה מדי יום
כמו אדם מבוגר.

00:36:45:21 00:36:51:24

הוא הבין את מצבה, אבל אי אפשר
היה לעשות שום דבר.

00:36:52:00 00:36:59:04
לא היו לכם תרופות לתת או סירופ?
יכולתם רק לטפל בה?

00:36:59:06 00:37:07:04
למרות שנתנו לה תרופות מסורתיות של
אנשים ידענים זה לא ריפא אותה.

00:37:07:14 00:37:12:19
אבל נתת לה תרופות מסורתיות?
- כן, אבל היא לא הצליחה לבלוע את זה.

00:37:12:21 00:37:16:12
התרופות היו למריחה או לשתייה?
- הייתה לנו תרופה למרוח על הגרון.

00:37:16:14 00:37:19:23
היו גם תרופות נוספות אבל זה לא
ריפא אותה, היא כבר גססה.

00:37:21:02 00:37:22:13
וככה היא מתה.

00:37:22:22 00:37:25:12
מה היה השם שלה?
- אַדְנָה פירוש מרפא.

00:37:25:14 00:37:30:22
היא קיבלה את השם כיוון שהיא נולדה
לאחר שחליתי והייתי קרובה למוות.

00:37:30:24 00:37:35:04
חלית בזמן ההיריון בזמן כשהרית אותה?
- כן, היא נולדה כשחליתי בזמן ההיריון.

00:37:35:05 00:37:37:09
לכן קראתי לה אַדְנָה
פירוש מרפא.

00:37:47:06 00:37:53:06
היכן קברתם אותה בסמוך לביתכם?
- כן, היה בית קברות מיוחד לילדים.

00:37:53:15 00:37:56:24
לילדים היה בית קברות נפרד?
- כן אסור לקבור אותם יחד עם מבוגרים.

00:37:57:05 00:38:00:09
מה הסיבה שהפרידו את הילדים בקבורה?
- אינני יודעת, זה המנהג באתיופיה.

00:38:00:13 00:38:06:22
מכיוון שתינוקות היו עוד טהורים,
היו קוברים אותם בנפרד מהמבוגרים.

00:38:06:23 00:38:08:20
הם נקברו במקום טהור?
- כן, במקום נקי וטהור.

00:38:09:01 00:38:14:15
היו שם בערך 7-8 קברים של תינוקות,
הם נקברו בסמוך לכפר שלנו.

00:38:14:25 00:38:19:04
האדמה בבית קברות הייתה מישורית
ושם קברנו אותה.

00:38:23:12 00:38:28:08
האם מתו לך ילדים נוספים?
- כן, מתה לי ילדה נוספת.

00:38:28:10 00:38:32:13
ממה היא מתה?
- במקרה שלה,

00:38:32:17 00:38:34:12
היה דבר שנקרא "טועם"
היא חלתה בזה.

00:38:34:17 00:38:38:15
מה זה "טועם"?
- המבוגרים מכנים את ככה.

00:38:38:22 00:38:42:03
המחלה הזו גרמה לה להיראות
כאילו כל גופה עטוף בדם.

00:38:42:18 00:38:45:19
ילד שנדבק במחלה הזו ברגליו
זו מחלה נוראית לילדים.

00:38:45:22 00:38:52:07
כשאדם מבוגר חולה בה, מערבבים
תרופה ושמים על מקום המחלה.

00:38:52:09 00:38:55:12
האם התרופה עשויה מעלים?

- כן, היא עשויה מסוג של עלים.

00:38:55:14 00:38:59:20
לכן למבוגרים הייתה תרופה למחלה הזו,
אם המחלה מתפתחת התרופה לא עוזרת.

00:39:00:11 00:39:05:15
אם המחלה מתפשטת בכל הגוף
התרופה לא הייתה עוזרת לחולים.

00:39:05:17 00:39:12:01
בת כמה הייתה בתך כשהיא מתה מהמחלה?
- היא הייתה בת 20 ימים.

00:39:12:04 00:39:14:14
היא הייתה רק בת 20 יום?
- כן, רק 20 ימים.

00:39:16:18 00:39:18:21
היא מתה ביום ה-20 לאחר שנולדה?
- כן.

00:39:19:01 00:39:22:11
מה זו המחלה הזו שכינתם אותה "טועם"
מה המחלה עשתה לחולה?

00:39:22:22 00:39:26:04
האנשים המבוגרים קראו כך למחלה,

00:39:26:07 00:39:31:01
המחלה נגרמת בגלל בגדים מלוכלכים,
משתן או מלטאות.

00:39:31:03 00:39:36:25
ברגע שהמחלה מתחילה היא מתפשטת
והתינוק סובל מזה.

00:39:37:01 00:39:41:19
אנחנו כיולדות לא ידענו דבר על זה
רק היו מכנים את המחלה "טועמת".

00:39:41:23 00:39:43:17
נהגנו לומר שה-"טועמת" נגע בתינוקת.

00:39:43:19 00:39:53:09
אם המחלה לא התפתחה זה לא היה הורג.
מורחים על זה תרופה מעלה וזה מתרפא.

00:39:53:18 00:39:56:10
הגוף של החולה נהיה אדום מהמחלה?

- כן.

00:39:56:16 00:39:59:06

הגוף מחליף את הצבע שלו?

- כן, זה היה נראה כמו דם.

00:39:59:10 00:40:04:08

כשהיא עמדה למות, המחלה התפשטה

עד לראשה והשחירה את כל גופה.

00:40:05:06 00:40:09:02

המחלה התפשטה עד לראשה,

התפשטה מהר בכל גופה.

00:40:09:24 00:40:15:18

המחלה עלתה לאט לחלק העליון

בגופה וככה היא מתה.

00:40:15:25 00:40:17:15

צבע העור שלה השתנה מהמחלה?

- כן.

00:40:17:16 00:40:22:10

אלו סממנים נוספים היו לה עוד?

היה לה חום? האם היא בכתה?

00:40:22:11 00:40:29:03

כן, היא בכתה ולא ינקה ממני חלב,

כשהם חולים הם בוכים ולא יונקים.

00:40:29:15 00:40:33:12

למרות שבדקו אותה וטיפלנו בה,

לא היה לנו מה לעשות.

00:40:33:17 00:40:41:23

אנשים מבוגרים בדקו אותה וידעו מה

היה לה, לכן הם איחלו שהאל יציל אותה.

00:40:42:06 00:40:49:08

ממה המחלה הזו נגרמת לרוב?

- זה מתחיל סתם כך, זה לפי המזל שלך.

00:40:49:10 00:40:51:06

אפשר להינצל מהמחלה

אם היא לא מתפשטת בכל הגוף.

00:40:51:07 00:40:55:04

לכן המבוגרים אמרו שהיא חלתה

במחלה שכונתה "טועמת".

00:40:55:15 00:41:01:10
היה שלב שהגוף שלה נהיה אדום, וזה היה סימן ברור שהיא חלתה במחלה.

00:41:02:01 00:41:06:03
לכן אם המחלה מתפשטת כלפי החלק העליון של הגוף, זה הסוף של החולה.

00:41:07:13 00:41:14:18
ברגע שהמחלה צצה חובשים עם בד, ההתפשטות נעצרת והחולה מבריא.

00:41:16:14 00:41:28:04
זה מה שקרה, לאחר מכן הריתי וילדתי את בני שמופיע בתמונה. זהו.

00:41:28:14 00:41:32:14
איזה שם נתת לה?
- בנוגע אליה,

00:41:32:16 00:41:36:09
לא הספקת לתת לה שם?
- לא הספקתי, היא הייתה תינוקת.

00:41:36:10 00:41:42:05
היא מתה כשעוד חיפשנו לה שם,
היא הייתה תינוקת יפהפייה

00:41:42:19 00:41:46:09
היינו יולדות את הילדים
במקום נקי ובתנאים טובים.

00:41:46:16 00:41:51:14
היה לה שיער מלא ושופע
שכיסה את המצח שלה.

00:41:51:25 00:41:58:18
כל האנשים המבוגרים היו
באים לבקר ומבקשים לראות אותה.

00:42:01:18 00:42:04:12
ככה זה היה באתיופיה.

00:42:06:04 00:42:11:00
באתיופיה לא היו הרבה דברים לעשות
בעבור התינוקות והיולדות.

00:42:11:08 00:42:16:03
בנוגע ללידות פה בארץ, המצב
יותר טוב, גם בעבור התינוק.

00:42:16:09 00:42:20:07
למרות שאנחנו שומעים לאחרונה
על כל מיני מקרים בנוגע ללידות.

00:42:20:09 00:42:25:21
באתיופיה התינוקות והאימהות
לא חסינים בפני מחלות.

00:42:25:25 00:42:32:14
התינוקות היו נדבקים במחלות כמו
"קרקרטה" (שפעת) ו"אנקליס" (דלקת).

00:42:32:15 00:42:34:16
אלו הם סוגי מחלות?
- כן.

00:42:35:13 00:42:43:04
מה היו התרופות שלכם למחלות האלה?
- לא היו לנו תרופות לזה.

00:42:43:10 00:42:47:14
המחלות האלו גורמות לשיעול מאוד חזק
שגורם ללב שלך לצאת ממקומו.

00:42:47:18 00:42:51:20
השיעול לא היה מפסיק
והתינוקות היו משתעלים מאוד חזק.

00:42:51:25 00:42:56:04
אחרי זמן מה שהתינוק משתעל ככה
המחלה עוברת בעצמה.

00:42:56:06 00:42:59:12
המחלה סוגרת את התיאבון שלו,
במקרה כזה מה אפשר לעשות?

00:42:59:17 00:43:02:00
לכן קראו למחלה הזו "קרקרטה".

00:43:02:05 00:43:06:18
פשוט צריך לקוות ולהתפלל
שהמחלות האלו לא יתפתחו.

00:43:07:13 00:43:13:06
בכפר היולדות והתינוקות שחלו צריכים
לקוות ולהתפלל להבריא מהמחלות.

00:43:13:11 00:43:14:23
הרבה אנשים היו נפגעים מהמחלות?

- כן.

00:43:14:24 00:43:18:22
האם מתו הרבה תינוקות מהמחלות האלו?

00:43:18:25 00:43:23:02
בוודאי, היו מתים מזה.

00:43:25:09 00:43:30:08
אבל כשבתך חלתה לא יכולת לדעת
מה היה לה?

00:43:30:25 00:43:37:25
היא סירבה לינוק ממני והתחילה לבכות
ואז נהיה לה חום בכל הגוף,

00:43:38:09 00:43:40:01
כשהיה לה חום
תהיתי מה קרה לה.

00:43:40:04 00:43:44:03
כשהתינוק בוכה או מתעצבן,
אנשים מבוגרים היו אומרים

00:43:44:06 00:43:51:02
להוריד את בגדיו של התינוק
ולבדוק מה יש על גופו.

00:43:51:04 00:43:52:23
זו הייתה התרופה הראשונה.

00:43:53:01 00:43:58:16
היו אומרים שצריך להיזהר
שלא יהיה לתינוק שטף דם.

00:43:59:03 00:44:04:08
ואז האישה ביקשה ממני להוריד את
בגדיה של בתי ולבדוק אותה.

00:44:04:10 00:44:11:03
ואז האישה ראתה מה היה לה, ואמרה
שבתי נדבקה במחלת ה-"טועמת".

00:44:11:06 00:44:14:08
ואז היא איחלה לנו שהאל יעזור לה
להירפא מהמחלה הזו.

00:44:14:16 00:44:20:03
ואז אותה אישה נתנה לי תרופה למקרה
שהמחלה לא תתפשט לחלק העליון בגופה.

00:44:20:05 00:44:23:24
לרוע המזל המחלה התפשטה
גם בחלק העליון של גופה.

00:44:25:23 00:44:27:09
ואז היא השתתקה לגמרי, וזהו.

00:44:27:21 00:44:34:12
לאחר כמה ימים היא מתה מאז שחלתה?
- היא מתה מהר, אחרי יומיים.

00:44:34:16 00:44:35:23
היא מתה אחרי יומיים?
- כן.

00:44:35:25 00:44:39:14
היא חלתה מתה בתוך יומיים?
- כן, עברו רק יומיים.

00:44:39:17 00:44:47:01
היא מתה מהר, היא הייתה רק תינוקת
בת 20 ימים, לכן היא מתה מהר מהמחלה.

00:44:49:16 00:44:55:00
מה את ובעלך הרגשתם באותו רגע?
- מה אני יכולה לומר לך,

00:44:55:04 00:44:58:13
גם כשבכינו מה יכולנו לעשות,
אנשים ניחמו וחזקו אותנו לא לבכות.

00:44:58:15 00:45:03:17
הרי היינו הורים לעוד ילדים, לכן
מברכים את שאר הילדים שיהיו בריאים.

00:45:04:08 00:45:14:22
בנוסף לזה, כשתינוקת מתה האימא
צריכה לשבת בבית הנפרד במשך 80 ימים.

00:45:15:01 00:45:16:06
אסור היה להיכנס חזרה לבית הרגיל.

00:45:16:19 00:45:20:21
היית צריכה לשבת לבדך בבית הנפרד?
- כן, אסור להיכנס לבית הרגיל.

00:45:20:24 00:45:24:24
אסור להיכנס במשך 80 ימים?
- כן, במשך 80 ימים את יושבת לבד.

00:45:25:12 00:45:27:16
אנשים מבוגרים אמרו לנו לעשות כך.

00:45:28:00 00:45:31:24
היה מאוד קשה לאבד תינוקת
ולשבת לבד בבית הנפרד,

00:45:32:14 00:45:36:10
אומרים שמי שיושבת לבדה בבית הנפרד
בלי התינוק שלה היא מרזה בגופה.

00:45:36:22 00:45:44:08
ואז שוב נכנסתי לשבת בבית הנפרד
יחד עם הילדה השנייה,

00:45:45:18 00:45:50:17
תסבירי שוב למה התכוונת.
- יש לי ילדה שהייתה יותר גדולה ממנה,

00:45:51:14 00:45:54:11
זו בתי שקראתי לה בשם אסרס,
ישבתי איתה ביחד בבית הנפרד.

00:45:54:14 00:45:59:15
כדי שלא תשבי שם לבד?
- כן, היא הייתה איתי ביחד.

00:46:00:02 00:46:06:12
וככה העברנו את זה, אחרת מאוד
קשה לשבת שם לבד במשך 80 ימים.

00:46:06:14 00:46:08:19
זה מאוד קשה!
- כן, זה קשה.

00:46:08:20 00:46:12:08
מכיוון שהיית באבל, איך אפשר
לשבת לבד בבית נפרד!

00:46:12:10 00:46:16:12
כן את צודקת, אבל היה אסור להיכנס
בחזרה לבית הנפרד, זה לא היה מקובל.

00:46:16:14 00:46:20:18
הבנתי שאסור להיכנס, אבל איך אירחתם
את האנשים שבאו לניחום אבלים?

00:46:21:09 00:46:29:11
הם רק שואלים לשלומי, מעבר לזה היו

אומרים שאסור להתאבל על תינוק שמת.

00:46:29:13 00:46:34:10
האורחים היו באים ומנחמים אותי,
ואמרו שהעיקר ששלומי טוב

00:46:34:12 00:46:40:22
ושיהיו לי עוד תינוקות, כשתינוק
מת לא בוכים עליו הרבה זמן.

00:46:41:15 00:46:44:19
למרות הכאב הרב שאת סוחבת בבטן.

00:46:44:20 00:46:51:06
הורינו המבוגרים היו אומרים לנו לא
להתאבל הרבה כדי שנלד עוד ילדים.

00:46:53:17 00:46:54:25
זה היה המצב.

00:46:55:10 00:47:00:20
לאחר הלידה איך אפשר להגן על התינוק
ממחלות כאלו, מה הייתי צריכה לעשות?

00:47:01:02 00:47:05:13
האל מגן עליהם, הרי גידלנו אותה היטב.
זה קרה לבתי בגלל הגורל שלה.

00:47:05:22 00:47:10:06
הרי ילדנו וגידלנו
את ילדינו בגיל צעיר,

00:47:10:08 00:47:13:10
כנראה שקורה מה שצריך לקרות בגלל האל.

00:47:13:21 00:47:20:08
המבוגרים זיהו את המחלה שהייתה לבתי,
אבל היו תינוקות שמתו משפעת ודלקת.

00:47:20:18 00:47:25:11
בנוגע לבתי, כשהראיתי
לאנשים מבוגרים מה היה לה,

00:47:25:13 00:47:29:08
הם אמרו שהיא נדבקה במחלת ה-"טועמת"
אני בעצמי לא ידעתי מה זה.

00:47:29:09 00:47:31:09
לא ידעת איזו מחלה זו?
- לא ידעתי עד שבתי נדבקה בזה.

00:47:31:18 00:47:38:03
המבוגרים הזהירו אותנו לא לתלות
בכל מקום את הבגד שהתינוק השתין בו.

00:47:38:09 00:47:43:22
לכן היינו מכבסות את הבד היטב,
ומייבשות אותו היטב.

00:47:44:00 00:47:48:19
ואז מדליקים קטורת ועוטפים סביבה
את הבד כדי שיהיה ריח טוב לבד,

00:47:48:20 00:47:50:24
ואז המבוגרים היו אומרים
לכסות את המיטה באותו הבד.

00:47:51:04 00:47:52:20
מכסים עם הבד?
- כן, עם הבד הנקי.

00:47:53:03 00:47:57:09
היו אומרים שטוב לעשות את זה
עם הבגדים של היולדת.

00:47:57:12 00:48:06:13
גם אם ידעת שמדובר במחלת ה-"טועמת",
לא יכולת למנוע את זה?

00:48:06:14 00:48:14:16
ניסיתי להגן עליה, הרי גידלתי ילדים
שנולדו לפניה, זה פשוט הגורל שלה.

00:48:14:24 00:48:22:16
אם לא הגורל שלה, הרי אחים שלה
שנולדו לפניה גדלו בלי שחלו.

00:48:22:25 00:48:27:15
סיפרתי קודם שבתי הראשונה מתה מאותן
הסיבות, הן נולדו ולא הצליחו לשרוד.

00:48:28:12 00:48:32:08
אלו עוד מחלות היו שפגעו בתינוקות?

00:48:32:21 00:48:40:22
אם בתי החולים היו קרובים כמו בארץ,
היינו לוקחים מהר לטיפול רפואי.

00:48:40:24 00:48:44:03
למשל פה בארץ אם יש לתינוק קצת חום

ישר לוקחים אותו לרופא.

00:48:45:01 00:48:52:18
בנוסף אם יש לאישה צירים חזקים
בזמן ההיריון לקראת הלידה,

00:48:53:05 00:48:59:15
והאישה מדממת הרבה, הטיפול שמעניקים
לה פה בארץ הוא טוב ומונע מחלות.

00:48:59:19 00:49:03:04
אבל במקרה שלנו זה היה רחוק.

00:49:04:01 00:49:09:13
בית החולים היה רחוק?
- כן, בית החולים היה ממוקם בגונדר.

00:49:09:15 00:49:15:08
לכן היינו צריכים ללכת לשם ברגל,
או לעצור מכונית בדרך ולהגיע לשם.

00:49:16:01 00:49:21:01
זה ארך המון זמן, ואי אפשר היה
לסחוב את התינוקת שחלתה כל הדרך לשם.

00:49:22:08 00:49:26:18
במקרים חמורים, סחבנו אותם
על גבנו לבית החולים.

00:49:27:05 00:49:33:06
כשהיה להם חום גבוה, סחבנו אותם
על גבנו לעיירת "טדה" או "אזזו".

00:49:33:10 00:49:36:22
היו מרפאות במקומות האלו?
- כן, היו מרפאות.

00:49:38:06 00:49:41:19
אבל כשהיו לנו מקרים מפתיעים
כאלו, לא יכולנו לעשות שום דבר.

00:49:42:00 00:49:47:25
קודם סיפרת שחלית כשהיית בהריון
- כן, לפני שילדתי.

00:49:49:01 00:49:51:09
בזמן שהיית בהריון,
- כן, כשהייתי בהריון.

00:49:51:13 00:49:58:08

באיזה חודש היית בהריון שלך?
- הייתי בחודש השביעי.

00:49:58:11 00:50:00:03
היית בחודש השביעי להריוןך?
- כן.

00:50:00:05 00:50:08:04
מה היה לך?
- היו לי שיעולים חזקים והקאות.

00:50:08:21 00:50:14:22
אינני יודעת אם התקררתי או משהו אחר,
אבל זה היה נראה כמו צינון.

00:50:14:24 00:50:17:18
האם זה קרה בחורף או בקיץ?
- זה קרה לי בקיץ.

00:50:17:20 00:50:23:01
זה היה בקיץ?
- כן, זה קרה בחודשי הקיץ יוני ויולי.

00:50:23:08 00:50:29:13
ואז כשפתאום ירד גשם חליתי,
זה היה כמו צינון.

00:50:30:18 00:50:39:18
מה עשית כדי להבריא, האם שתיתם תה
כשהצטננתם, או שהיו לכם תרופות לזה?

00:50:39:19 00:50:42:19
היינו שותים קפה כדי לטפל בצינון.

00:50:42:23 00:50:52:16
אנשים שהיו עשירים היו מערבבים דבש
עם חמאה ושותים את זה.

00:50:52:20 00:50:54:24
אבל במקרה שלי זו הייתה מחלה קשה.

00:50:55:09 00:51:01:17
בכפר כשמישהו היה מצונן, אנשים לא
היו שואלים לשלומם או מדברים איתו.

00:51:01:20 00:51:03:16
למה?
- כדי שלא ידביק אותם במחלה.

00:51:03:21 00:51:08:03

האנשים היו מבינים את זה?
- כן, החולה היה עובר לצד אחר.

00:51:08:10 00:51:12:16
במקרה שלי הייתי מאוד חולה
זה היה כמו לחזור מהמוות.

00:51:12:19 00:51:16:13
במשך כמה זמן היית חולה?
- הייתי חולה במשך חודשיים.

00:51:16:17 00:51:19:22
במשך חודשיים.
- כן, זה קרה בזמן שהייתי בהריון.

00:51:20:06 00:51:26:12
אם היה לי בהריון בן זכר,
התינוק לא היה שורד בזמן שחליתי.

00:51:26:15 00:51:29:14
אבל עובר של נקבה יותר חזק
והיא תשרוד את המחלה.

00:51:29:22 00:51:34:10
אם הייתי בהריון עם זכר בזמן שחליתי
הוא לא היה שורד, ככה אומרים המבוגרים.

00:51:34:12 00:51:35:09
באמת?
- כן.

00:51:35:11 00:51:39:21
ככה האמינו?
- כן, היו הרבה אמונות באתיופיה.

00:51:39:25 00:51:45:09
בגלל זה אומרים שהבנות יותר חזקות.
- כן, הבנות חזקות.

00:51:45:16 00:51:52:09
אחרי שחליתי הייתי מאוד חלשה ותשושה
ואז התגברתי על המחלה.

00:51:52:10 00:51:57:13
מי טיפל בך בזמן שהיית חולה?
- בעלי וילדיי.

00:51:57:17 00:52:08:14
גם השכנים היו באים לבקר אותי,
למרות החשש שהם ידבקו במחלה.

00:52:08:20 00:52:12:18
למרות החשש שלהם להידבק במחלה
היו אנשים שבאו לבקר אותך?

00:52:12:20 00:52:16:25
כן, באתיופיה היה נהוג לבקר חולה
בשעות בוקר המוקדמות.

00:52:17:02 00:52:18:15
בבוקר?
- כן, בבוקר.

00:52:18:23 00:52:22:08
ומי שלא יכול להגיע בבוקר מבקר את
החולה בערב, אבל עדיף לבקר בבוקר.

00:52:22:10 00:52:29:14
אומרים שבבוקר המחלה יותר שקטה, לכן
היו באים בבוקר לאחל לי החלמה מהירה.

00:52:29:16 00:52:30:13
ואז הלכו לדרכם?
- כן.

00:52:30:14 00:52:34:04
מה עם שעות הצהריים?
- לא היו באים לבקר.

00:52:34:07 00:52:39:12
לא היה טוב לבקר בצהריים?
- היה חשש שהמבקר יידבק במחלה.

00:52:39:15 00:52:41:16
כלומר בבוקר לא היה חשש שיידבק במחלה?
- לא.

00:52:41:18 00:52:43:09
לכן היו באים לבקר אותך בבוקר?
- כן.

00:52:43:11 00:52:49:06
כלומר המחלה עדיין ישנה בבוקר?
- כן, החולה לא פעיל וגם אין שמש.

00:52:50:13 00:53:00:01
בני ובתי הקטנה ממנו טיפלו בי,
וככה האל הציל אותי מהמחלה.

00:53:00:05 00:53:10:04

אילו תרופות נתנו לך?
- נתנו לי כדורים בצורת אליפסה.

00:53:10:06 00:53:19:16
הם לא עושים צילום כמו פה בארץ, הם
נתנו לי כדורים וסוג סירופ לשתייה.

00:53:19:21 00:53:21:24
קיבלת את התרופות מרופאים או
מאנשים מומחים לתרופות מסורתיות?

00:53:22:00 00:53:23:07
קיבלתי את התרופות מרופאים.

00:53:23:10 00:53:26:17
הגעתם לרופא?
- כן, אמרתי לך שהיה רופא ב"אזזו".

00:53:26:19 00:53:31:16
אף שהמרפאות היו פרטיות,
גם בעיירה "טדה" הייתה מרפאה.

00:53:31:19 00:53:38:08
לא חששת שהעובר שלך יפגע מהמחלה?

00:53:38:11 00:53:42:24
מה אני אומר לך בתי,
איזו ברירה הייתה לי?

00:53:43:02 00:53:48:05
יכולתי רק לקוות שאנצל,
אחרת לא הייתה לי ברירה.

00:53:48:08 00:53:54:13
לא היה מקובל אצלנו לעשות הפלות,
וגם לא הייתי מסכימה לעשות הפלה.

00:53:54:22 00:54:00:21
אף אחד לא הציע לעשות הפלה וגם לא
ידענו מה זה, ביקשנו רק תרופות.

00:54:01:09 00:54:07:09
לאחר מאבק עיקש במחלה
אלוקים הציל אותי ממנה.

00:54:08:02 00:54:12:18
וכשהגיע יום הלידה,
ילדתי את בתי בריאה ושלמה.

00:54:12:25 00:54:16:09

הלידה עברה בשלום?
- כן, וגם הבראתי מהמחלה.

00:54:17:03 00:54:22:23
אחרי שהיא שרדה את המחלה
בתוך הרחם שלי,

00:54:23:12 00:54:28:02
והיא נולדה בריאה ושלמה, היא מתה!
תראי מה זה יד האל!

00:54:28:21 00:54:34:20
לכן קראתי לה בשם אֲדָנָה (מרפא)
מכיוון שהיה לה מזל.

00:54:34:21 00:54:37:12
אחרי ששרדה את המחלה ברחמך היא מתה.
- כן, אחרי שהיא עברה את כל זה.

00:54:37:15 00:54:45:13
איך כל המחלות המזיקות האלו
כמו הצינון היו מגיעות לכפר שלכם?

00:54:45:17 00:54:48:12
המחלות מגיעות משום מקום.
- איך המחלות היו מתפשטות?

00:54:49:05 00:54:59:02
מדי חודש יולי הצמחייה פרוחה בכפר,
זה היה מתחיל כמו מחלת מלריה.

00:54:59:14 00:55:05:24
החולה מתחיל להשתעל,
ועם הזמן המחלה מחמירה.

00:55:06:11 00:55:14:15
למשל אדם שוכב חולה במיטה ויוצא
מהמיטה בפעם הראשונה הוא מבריא.

00:55:14:18 00:55:21:12
אם הוא שוכב במיטה חולה בפעם השנייה
אומרים שהוא חולה במחלה.

00:55:21:25 00:55:27:17
המחלה הייתה מלריה כיוון שהאזור
היה מאוד חם, רק לאחרונה זה משתפר.

00:55:27:19 00:55:32:15
המחלה הזו פגעה רק בבני אדם
או שגם בעלי החיים סבלו מהמחלה הזו?

00:55:32:18 00:55:35:14
המחלה לא הייתה פוגעת בבעלי חיים.

00:55:35:16 00:55:39:14
המחלה פגעה רק בבני אדם?
- כן, רק בני אדם סבלו ממנה.

00:55:40:04 00:55:48:07
האם היו מחלות מדבקות בין בני אדם?
- כן, הרי סיפרתי לך שהמחלה מדבקת.

00:55:48:08 00:55:53:17
מחלת המלריה הייתה מדבקת בבני אדם?
- כן, אם המחלה מחמירה היא מדבקת.

00:55:53:19 00:56:02:02
לרוב זה היה תלוי במזל של אנשים
מי שלא היה לו מזל, היה נדבק במלריה.

00:56:02:04 00:56:10:24
האם היו מחלות שפגעו בבעלי חיים?
- לא, לא היו מחלות כאלו.

00:56:11:10 00:56:20:16
עם הזמן התפתחה מחלה בשם "ווג'מה"
שעברה דרך הדשא אבל היא פחות קשה.

00:56:21:10 00:56:27:07
ה-"ווג'מה" דומה לעלה של פרח,
כשהם אכלו את זה בעונות הפריחה,

00:56:27:17 00:56:33:10
אינני יודעת מה היה בתוך הפרח הזה,
כשהפרות אכלו את זה הן נהיו חולות.

00:56:33:12 00:56:35:23
לכן אנשים קראו לזה בשם "ווג'מה".
- "ווג'מה"?

00:56:35:24 00:56:38:18
כן היו אומרים שאותו בעל חיים מת
מאכילת צמח ה-"ווג'מה".

00:56:38:21 00:56:45:10
האם היו תולעים בתוך הפרח?
- אינני יודעת, זה קרה בעונת הפריחה.

00:56:45:12 00:56:46:22
המחלה נגרמה מהצמח עצמו?

- כן.

00:56:46:25 00:56:54:16
ואז החיות היו סובלות מהמחלה, למעשה מצבם היה טוב, המחלה צצה רק לאחרונה.

00:56:55:00 00:57:02:10
בנוגע לחיות משק, הייתה מחלה שנקראת "גומדאו" שהופיעה בזמנים מסוימים.

00:57:02:18 00:57:11:11
לכן מצבם של החיות היה טוב יותר משל בני אדם, כשהגיעו רופאים המצב השתפר.

00:57:11:21 00:57:16:22
הסיכוי לחלות היה תלוי במזל של אנשים.

00:57:16:24 00:57:23:02
מי לקח אחריות על עבודות הבית בזמן שהיית חולה?

00:57:23:06 00:57:29:16
מי דאג לילדיך ולבעלך?
- בעיקר השכנים.

00:57:30:11 00:57:38:01
השכנים דאגו להכין להם "אינג'רה" והם היו מכינים את הרטבים בעצמם.

00:57:38:22 00:57:41:04
הם היו ילדים חרוצים,
הם הכינו לעצמם אוכל והסתדרו.

00:57:41:07 00:57:45:12
הם היו מכינים את אינג'רה בעצמם?
- לא, הם הכינו רק את הרטבים.

00:57:45:16 00:57:52:16
בני היה מביא את המים מהנהר לבית וגם בתי דאגה לשאר הדברים.

00:57:52:18 00:57:56:22
בכפר ילד בגיל 7 יודע הרבה עבודות.
- הם עושים הרבה עבודות.

00:57:57:01 00:58:01:00
הילדים עושים הרבה עבודות,
רק בארץ המצב שונה.

00:58:01:09 00:58:09:23

בני היה מביא את המים והשכנים דאגו
לבשל להם, וככה הם הסתדרו בזמן הזה.

00:58:11:13 00:58:20:15
החלמת בזכות המנוחה, או בזכות
התרופות שקיבלת מהרופאים?

00:58:20:25 00:58:26:11
עם הזמן התחלתי להבריא,
גם התרופות עזרו לי מעט.

00:58:26:22 00:58:34:01
כמו כן היו אומרים לי לשתות
מי גבינות מעורבבים בחמאה.

00:58:34:05 00:58:38:24
מי היה אומר לך, הרופאים?
- לא, זה תרופה מסורתית של הכפר.

00:58:39:02 00:58:47:02
סיפרתי לך שהרופאים נתנו לי
כדורים וסירופ שמיועד לשתיה.

00:58:47:10 00:58:51:21
זה עזר לך להחלים?
- כן, זה שיפר את מצבי.

00:58:51:24 00:58:57:10
כשהייתי לוקחת את התרופות האלו
הלב שלי היה גועש.

00:58:57:15 00:59:04:24
זה עשה בחילות והקאות, ודרך הקיא
הכול יצא החוצה וככה החלמתי מהמחלה.

00:59:05:24 00:59:09:04
וככה המחלה יצאה ממני
ונהייתי בריאה.

00:59:09:17 00:59:17:16
כשילדתי את בתי החלמתי כבר מהמחלה,
אחרי שנאבקתי במחלה, החלמתי.

00:59:17:21 00:59:26:23
אילו אמצעי זהירות אנשים נקטו
כדי לא להידבק במחלה?

00:59:27:04 00:59:32:00
ממה הייתי צריכה להיזהר,
ומה אנשים עשו כדי לא להידבק במחלה?

00:59:32:02 00:59:40:25
מה אפשר לעשות? אם מישהו פחד
להידבק, היה מישהו שהשגיח על החולה.

00:59:41:09 00:59:49:06
למשל את עוד ילדה, אם היה לך מזל
לא היית נדבקת בכל המחלות שהיו שם.

00:59:49:09 00:59:58:22
לכן היו באים לבקר בערב, ומשאירים
אינג'רה ומים למשגיח שהיה מחוץ לבית.

00:59:58:25 01:00:01:15
הם לא היו מתקרבים לחולה?
- כן, משאירים את מה שהביאו והולכים.

01:00:01:18 01:00:08:17
לא היה לנו טלפון כמו פה בארץ, לכן
הם הביאו איתם אוכל לחולה והלכו.

01:00:09:00 01:00:15:21
ומי שלא פחד להידבק היה מגיע לבקר
בשעות הבוקר והולך לעיסוקיו.

01:00:15:25 01:00:20:09
הם לא כיסו את פניהם כשבאו לבקר?
- לא הם לא מתכסים.

01:00:20:16 01:00:25:03
זה לא היה מקובל?
- הרי הוא מאמין באלוקים למה לו לפחד.

01:00:25:05 01:00:27:03
אין משהו שיעזור לו?
- כן, אם האל קבע אין לו מה לעשות.

01:00:27:08 01:00:34:24
המחלה נגרמה בעיקר מהתקררות, אם הבן
אדם חסין בפני זה הוא לא ידבק במחלה.

01:00:35:09 01:00:40:16
אחרי שהחולה נאבק במחלה,
אם האל ריחם עליו הוא מחלים מהמחלה.

01:00:40:20 01:00:48:03
כשאת חושבת על זה כיום,
אנשים בכפר חלו במחלות

01:00:50:00 01:00:57:23

כיוון שהיה חסר לאנשים ידע,
מה את חושבת על זה כיום בדיעבד?

01:00:58:00 01:00:59:08
את מתכוונת לאתיופיה?
- כן.

01:01:02:08 01:01:09:01
אנשים באתיופיה, היה להם ידע רב,
אף על פי שלא למדו.

01:01:09:18 01:01:17:08
למשל אבותינו הסבים והסבתות שלנו,
הלכו בדרך האל והונחו על ידי האל.

01:01:17:13 01:01:21:17
ברוב המקרים לא הייתה ברירה,
לכן לוקחים את החולה על המיטה

01:01:21:19 01:01:26:14
מכיוון שזה היה כפר לא היו מכוניות,
אף שהמרפאות היו קרובות אלינו,

01:01:26:23 01:01:31:06
המרפאות בערים גונדר אזזו וטדה
היו קרובים אלינו, אבל עם זאת

01:01:32:19 01:01:38:21
אדם חולה לא יכול לרכב על פרד
וגם לא היו מכוניות.

01:01:39:01 01:01:46:07
לכן כל שאבותינו עשו זה לשאת תפילה
לרפואת החולה ותפילתם הייתה נענית.

01:01:46:11 01:01:51:10
כשביקשו מהם להתפלל,
החולה הרגיש יותר טוב!

01:01:51:12 01:01:58:18
לכן לרוב היו מתפללים לרפואת החולה,
ישתבח האל הוא היה נענה לתפילותיהם.

01:01:58:21 01:02:05:15
לדעתי תפילתם נענתה כיוון שהם התאחדו
ואמרו תפילה והודיה לאל.

01:02:05:23 01:02:10:24
חוץ מלשאת תפילה לרפואת החולה,
מה המבוגרים יכולים לעשות?

01:02:11:01 01:02:17:16
סיפרת לי קודם מה עשו עבור ילדיך
כשהיית חולה באתיופיה,

01:02:17:18 01:02:26:08
האם ישנם מקרים דומים שאת זוכרת
מהילדות שלך או כילדה בוגרת?

01:02:31:05 01:02:40:11
מה אני כבר יכלה לזכור,
בילדותי גדלתי על משחקים שונים.

01:02:42:08 01:02:51:03
אני ואשתו של דוד שלי, כל הזמן
שיחקנו ובילינו יחד, וגם ילדנו יחד.

01:02:51:18 01:02:58:19
היינו אוכלות, צוחקות ומשחקות יחד,
להבדיל מהילדים של היום.

01:02:58:22 01:03:02:03
אנחנו בילדותנו היינו רצות
ומשתוללות בכל מקום.

01:03:02:04 01:03:08:15
היינו הולכות לאסוף פירות לאכילה,
כמו פרי הקריסה ושזיפים.

01:03:08:18 01:03:12:17
היינו קוראות זו לזו ללכת לאסוף
פירות בר והיינו הולכות יחד.

01:03:13:00 01:03:16:16
האם אלו הם פירות המיועדים לאכילה?
- כן, אלה פירות לאכילה.

01:03:16:19 01:03:20:14
וככה היינו משתוללות
היו לנו חיים טובים.

01:03:20:17 01:03:27:18
את מזכירה הרבה את בת הדודה שלך,
ציינת שגדלת איתה יחד.

01:03:27:23 01:03:30:21
כן, היא אשתו של דוד שלי.
- אוקיי, אשתו של דוד שלך.

01:03:30:25 01:03:40:17

כן, ילדנו את ילדינו יחד, בילינו יחד
והלכנו להתנקות יחד כמו אם ובת.

01:03:40:21 01:03:44:01

עברנו הרבה דברים יחד,
גם היינו הולכות לאסוף קרשים ביחד.

01:03:44:10 01:03:49:24

היינו קוראות זו לזו ללכת לאסוף
קרשים באזור תלול שנקרא "גיאורגיס".

01:03:50:05 01:03:55:12

היא הייתה אומרת לי אם את מציעה
אני מסכימה, ואז היינו הולכות לשם.

01:03:55:19 01:03:58:22

היינו הולכות לשם יום אחר יום,
ובגלל זה דוד שלי היה אומר לנו:

01:03:59:02 01:04:02:14

"אם צבוע הולך בדרך אחת,
כל חייו הוא ילך באותה הדרך".

01:04:02:16 01:04:06:08

הוא היה אומר לנו: "אין לכם מקום אחר
לאסוף בו קרשים חוץ מה-"גיאורגיס"?

01:04:06:12 01:04:10:17

למה הלכתן לשם כל הזמן, אהבתן את
המקום או כיוון שהיו שם הרבה קרשים?"

01:04:10:20 01:04:15:14

כן, היו קרשים, היינו מטפסות
על הצוקים ומוצאות קרשים.

01:04:15:23 01:04:24:20

כיוון שהמקום היה מדרון תלול,
טיפסנו על העצים ואספנו קרשים.

01:04:25:09 01:04:32:05

כשהלכנו לשם הדרך הייתה ירידה תלולה
והדרך בחזרה הייתה עליה חדה.

01:04:32:08 01:04:35:22

את ילדינו סחבנו על גבינו,
את הקרשים על ראשנו ועלינו בעלייה.

01:04:36:12 01:04:41:02

סחבתן את ילדכם וגם את הקרשים יחד?
- כן, יחד עם התינוקות שלנו.

01:04:41:17 01:04:49:03
היינו סוחבות את הקרשים על הראש,
בהלוך זו הייתה ירידה ובחזור - עלייה חדה.

01:04:49:06 01:04:58:21
אודות לאל, למרות שהלכנו בלי נעליים
אף פעם לא פגעו בנו עקרבים ונחשים.

01:04:59:11 01:05:01:20
ככה היינו צוחקות ומשחקות יחד.

01:05:01:21 01:05:05:17
על מה הייתן מדברות כשהייתן
יוצאות מחוץ לביתכן?

01:05:05:19 01:05:13:05
היינו מדברות וצוחקות בעיקר על המצב
בביתנו ומה נוכל לעשות עבור ביתנו.

01:05:13:14 01:05:19:18
אף שהיו מים בבית, היינו שופכות
את המים ונפגשות כדי להביא עוד.

01:05:19:23 01:05:21:24
עשינו את כדי להיפגש ולשחק ביחד.

01:05:22:01 01:05:28:09
הייתן שופכות את המים בבית?
- כן, כדי להיפגש ולשחק יחד.

01:05:28:13 01:05:35:05
והיינו מדברות על מה נכין לילדינו
לאכול, ואילו דברים נעשה עבורם.

01:05:35:20 01:05:38:21
למרבה הפלא דווקא פה בארץ
אנחנו לא דואגים ככה.

01:05:38:23 01:05:46:11
האם היית משתפת אותה בדברים שהעציבו
אותך כיוון שהיא הייתה חברה שלך?

01:05:46:19 01:05:51:20
כן, בטח, הייתי משתפת אותה.

01:05:52:01 01:06:00:23
הייתי מעלה נושא ומספרת לה בדיחה
והיא לא הייתה מפסיקה לצחוק.

01:06:01:02 01:06:07:22
הסיפורים היו מתחברים כמו חרוזים
לכן היא אף לא לקחה אותי ברצינות.

01:06:08:05 01:06:15:21
העברנו את זמננו בצחוקים ובמשחקים
זו הייתה תקופה טובה.

01:06:17:01 01:06:21:13
מה היה השם שלה?
- קראו לה פֶּנְטִי לֵמָּא.

01:06:21:16 01:06:26:22
מה עוד הייתן עושות
חוץ מללכת להביא מים?

01:06:26:24 01:06:30:06
כן, היו לנו עוד חברות שקראו להן
טאג'טו אבוהיי, אינייש אבוהיי,

01:06:32:18 01:06:42:25
ואשתו של דוד שלי דסאלין
ששמה וְיִבְאִי, היא הייתה שקטה.

01:06:43:04 01:06:47:17
הייתה עוד מישהי בשם קאסיי נגש,
כולנו היינו משחקות ומבלות יחד.

01:06:47:20 01:06:55:19
אילו עבודות הייתן עושות ביחד חוץ
מלהביא מים לבתיכן ולשתות קפה ביחד?

01:06:55:21 01:07:00:18
היינו מכינות חוטים מכותנה,
ובחודשים מסוימים היינו תופרות יחד.

01:07:01:00 01:07:04:14
היינו יושבות בצל
ותופרות במשך היום.

01:07:04:18 01:07:06:20
את יכולה להראות לנו
איך מכינים חוטים מכותנה?

01:07:06:25 01:07:14:08
כן, היינו מתאמות זמן בינינו
ונפגשות כדי להכין חוטי כותנה.

01:07:14:10 01:07:15:14
תרימי את זה למעלה.

01:07:15:15 01:07:19:11
היינו נפגשות ומכינות ביחד
את החוטים מהכותנה.

01:07:19:12 01:07:27:06
את התפירות היינו עושות
בחודשים נובמבר - דצמבר.

01:07:27:11 01:07:29:03
למה הייתן תופרות
דווקא בחודשים האלה?

01:07:29:04 01:07:34:01
כיוון שכל סוגי הקשים
גדלים בחודשים האלו

01:07:34:04 01:07:44:10
למשל אם הקשים התחילו לצמוח בחודש
אפריל, קוצרים אותם בחודשים מאי- יוני.

01:07:44:13 01:07:51:04
מאיפה הייתם מביאים את הכותנה?
- היו קונים את זה.

01:07:51:11 01:07:53:15
לאחר שהכנתם חוטים מהכותנה,
מה עשיתם עם זה?

01:07:54:10 01:07:59:19
אמרתי שעושים מהחוטים בגדים, כמו
כיסויים, שמלות כמו שאני לובשת.

01:07:59:22 01:08:03:24
כפי שאת רואה עכשיו, היינו מכינות את
החוטים בידיים ואז עושות מזה בגדים.

01:08:04:03 01:08:13:23
ואז היינו מקשטות את הבגדים, וככה
בילינו יחד ושוחחנו כל ימי שבת.

01:08:14:03 01:08:20:15
היינו מתיישבות יחד,
ומי שהביאה לחם מחלקת לכולנו.

01:08:20:17 01:08:25:19
היינו יושבות בצל והיינו אוכלות
וצוחקות עד שהשמש שוקעת.

01:08:26:07 01:08:28:10

עד שהשמש שוקעת?

- כן.

01:08:33:23 01:08:44:20
האם יש שירים שהיית שרה בילדותך
בזמן שהיית מכינה חוטי כותנה?

01:08:44:23 01:08:47:23
שיר מילדותי?
- כן, מה שאת זוכרת.

01:08:48:01 01:08:50:06
תשירי לנו תוך כדי שאת מכינה
את חוטי הכותנה?

01:08:50:11 01:08:53:21
רגע, תני לי להיזכר בזה.
- בסדר.

01:08:57:01 01:08:58:05
אני צריכה להיזכר בזה.

01:09:04:15 01:09:08:09
"אם שברתי קרשים
ולא מצאתי את החבל לקשירה,

01:09:08:11 01:09:11:04
מה יקרה אם הקרשים יישארו מפוזרים
הרי בסך הכול אני עוד ילדה".

01:09:14:14 01:09:16:11
ככה הייתם שרים?
- כן.

01:09:16:13 01:09:18:01
מה עוד הייתם שרים?

01:09:21:20 01:09:23:18
אני שוכחת הרבה מהחרוזים של השירים.

01:09:28:19 01:09:37:24
"כשנהיים חברים חולקים סודות,
אם זאת פנטאיי לִמָּא, עדיף לא לספר".

01:09:38:10 01:09:42:07
את שרה את זה על חברה שלך?
- כן.

01:09:42:10 01:09:44:19
ככה היית שרה לה?

- כן.

01:09:46:01 01:09:49:03

ככה היינו שרות זו לזו,
למרות שהיא הייתה יותר גדולה ממני.

01:09:49:05 01:09:53:05

בכמה שנים היא יותר גדולה ממך?
- היא הייתה הרבה יותר גדולה ממני.

01:09:53:07 01:09:59:18

בכמה שנים היא הייתה יותר גדולה ממך?
- היא הייתה יותר גבוהה ממני.

01:09:59:21 01:10:05:08

למרות זאת תמיד היינו יחד,
קראתי לה בשם פֶּנטַאיי.

01:10:07:09 01:10:10:08

ככה העברנו את הזמן שלנו.

01:10:11:11 01:10:12:18

האם תמיד אהבת להכין חוטי כותנה?

01:10:13:09 01:10:14:07

להכין חוטי כותנה?
- כן.

01:10:14:09 01:10:18:24

בטח! להכין חוטי כותנה?
- את אוהבת?

01:10:19:01 01:10:22:23

העיקר שלא יגידו לי ללמוד!
- אבל להכין חוטי כותנה את אוהבת.

01:10:22:25 01:10:27:23

כן, אהבתי, וגם שלטתי טוב בעבודות
תפירה ובהכנת חוטי כותנה.

01:10:27:25 01:10:36:22

מעבר לעבודה עצמה, האם העבודה
הייתה עוזרת לכן להירגע?

01:10:37:14 01:10:44:12

חוץ מהעבודות האלו, לפעמים בשעות
הבוקר היינו טוחנות גרגירים בידיים.

01:10:44:15 01:10:51:09

בנוסף היינו מביאות מים מהנהר לבית,

לא הלכנו כל יום אלא פעמיים בשבוע.

01:10:51:18 01:10:55:10
את חוטי הכותנה היינו מכינים בערב.

01:10:55:11 01:10:56:22
בחושך?
- כן.

01:10:57:01 01:11:03:06
מדליקים אור בעזרת הנרות שהיו לנו,
ועד שהקפה מוכן, מכינים חוטי כותנה.

01:11:03:08 01:11:06:06
היו אומרים שאסור לעשות
את התפירות בערב.

01:11:06:08 01:11:08:16
עושים את זה באור יום?
- כן, אסור לתפור בערבים.

01:11:08:19 01:11:15:25
אבל אם הכותנה מוכנה, אפשר
להכין חוטים תוך כדי הליכה.

01:11:16:07 01:11:21:17
תפירה חייבים לעשות בישיבה, אחרת את
תפגעי בעצמך. זה מה שהיינו עושות.

01:11:21:23 01:11:31:03
לגבי טחינת הגרגירים, תחילה
צריך לברור ואז לטחון בעמידה.

01:11:33:05 01:11:39:16
גם אינג'רה היינו מכינים
פעם ביומיים.

01:11:40:25 01:11:47:16
רק את הרטבים הכנו מדי יום,
לא היה לנו מקרר כמו בארץ.

01:11:51:24 01:11:55:08
הייתי שולטת היטב בהכנת חוטי כותנה.

01:11:55:22 01:12:01:20
מה שהיה חשוב זה שהכולי להכנת החוטים
והכותנה עצמה יהיו טובים.

01:12:07:20 01:12:17:07
למה את הכי מתגעגעת מהחיים שהיו לך

באתיופיה ועד שעלית לארץ?

01:12:17:14 01:12:18:17

באתיופיה?

- כן.

01:12:22:05 01:12:29:01

מה שאני הכי מתגעגעת אליו זה היערות
וההרים, אילו היה ניתן לצלם את זה.

01:12:29:04 01:12:34:15

באתיופיה לא קל לשמר ולתעד
לדורות הבאים.

01:12:35:08 01:12:40:22

אם זה היה מצולם, היינו מתעדים
ומנציחים את הזיכרונות לילדינו.

01:12:41:13 01:12:48:12

כי אנחנו גדלנו שם, והילדים שאינם
מכירים את המקום היו נחשפים לזה.

01:12:48:23 01:12:55:13

בחיים שהיו לי באתיופיה היו לי
זמנים טובים וגם זמנים פחות טובים.

01:12:55:25 01:12:59:14

ישתבח האל, זכיתי לעלות לארץ.